

K. O. OSSIAN NILSSON

SAMLADE
DIKTER

1900-1905

Stockholm
Samlings- och
Boktryckeriet 1905

Arthur Carson

Digitized by the Internet Archive
in 2010

K. G. OSSIAN-NILSSON

SAMLADE DIKTER

1900—1905

SENARE DELEN

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

STOCKHOLM

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1907

INNEHÅLL.

Masker.

Ulysses	3	Mitt öde	33
Tiberius	6	Buddha	35
Nero	15	Vår	37
Narses	22	Orestes och Pylades	40
Ludvig XI	26	Som palatsen i Österlanden .	42
Saul	30	Utan mask	43

Demagoger.

Skuggor	3	Pombal	30
De menige	5	Mirabeau	36
Themistokles	7	Marat	39
Marius	13	Cæsars triumf	43
Cromwell	19	Tyrannmördare	48
Richelieu	22	Gracernas moder	52

Tyrannen.

Soldater	3	Condottiere	21
Fru Fortuna	6	Ödets man	24
Tyrannen	9	Trumman	27
Il principe	13	Kriget	31
Macchiavelli i Inferno . . .	15	Den falske Dmitris marsch .	35
Ingen	19		

Napoléon.

Vive l'Emperer!	3	Waterloo	25
Den 10 augusti 1792	7	Le Rêve	28
Hatets son	11	Napoleon III	31
Austerlitz	13	Bismarek	35
Ideologer	20	Déroulède	39
Madame Sans-Gêne	24	Han kommer åter	42

John Bull

(*Engelska motiv*).

John Bull	3	Kitcheners jakt	20
Mr Chamberlain	5	På Londons börs	25
Cecil Rhodes	8	Doktor Jamesons rövaretåg	29
Oom Paul	11	Imperialism	34
Karthago	14	Vår tid	38
Victoria	17		

Amerikaner.

Sousa	3	Urskog	25
Amerikaner	6	Indianer	29
Mr Coutts	10	Cowboys	33
A yankee girl	11	Långt i St Louis	39
Miss Lizzie	14	Fusijama	44
Svarte Jim	16	Under Stjärnbaneret	47
Cake-walk	21		

MASKER

1. — *Masker.*

INNEHÅLL.

Ulysses.	Mitt öde.
Tiberius.	Buddha.
Nero.	Vår.
Narses.	Orestes och Pylades.
Ludvig XI.	Som palatsen i Österlanden.
Saul.	Utan mask.

ULYSSES.

Jag är Ulysses, den mångförslagne,
jag, den villade, aldrig bedragne,
jag, den lockade, aldrig betagne,
innan min skrovliga ö jag hann.
innan Penelopes tro jag fann —
jag är Ulysses, den mångförslagne,
gudars och människors överman.

Så var spådomen av Kassandra:

»Si, den där skövlar hemmet för andra
hemlös skall vandra, rolös skall vandra —
skrapar hans bronsskodda stäv mot land,
främlingars rök skall stiga trån strand» —
så var spådomen af Kassandra
inför det heliga Ilions brand.

Så var spådomens ord i natten:

»Plundrar du gudar på tempelskatten,

stigen, du går, blir som gungande vatten,
himmelen torr och var källa tom,
tungan klibbar vid saftlös gom» —
så var spådomens ord i natten,
så var ödet och Klothos dom.

Mer än människors barn jag prövat,
gudar jag plundrat, tempel jag rövat,
långt på gungande stig jag strövat:
halvvägs sannades Klothos dom!
Stigen glänste av vita blom;
mer än människors barn jag prövat:
aldrig fann jag en källa tom.

Vindar föddes, och vindar dogo,
men otaliga morgnar logo
när vår bronsskodda stäv vi drogo
upp ur den hägnande buktens våg,
gästvänsröken jag stiga såg —
vindar föddes och vindar dogo
medan i hägnande hamn jag låg.

Havet talar med allas tunga,
lärde mig viska, lärde mig sjunga,
smila, smeka, rulla och runga,
lärde mig läka med sällsam tröst,

lärde mig tonen ur allas bröst —
havet talar med allas tunga
havet lärde mig allas röst.

Många främlingars sinn betog jag,
alla tjuste jag, alla bedrog jag,
djupt i listiga hjärtat log jag,
när jag förtalte vadan och vem,
vann mig värme i hug och lem —
många främlingars sinn betog jag,
hemlös ägde jag tusen hem.

Aldrig hålla gudarna sämja,
ingen de krossa, ingen de främja,
mannen, som vågar, kan gudar tämja —
se, när mitt Ithakas rök jag ser,
djupt i mitt listiga hjärta jag ler:
aldrig hålla gudarna sämja,
spådomens gudar, jag hånar Er!

TIBERIUS.

Aha, en slavinna,
som inte på marknaden velat gå åt —
du lägger som vanligt för Cæsar försåt
och tänker i mig din köpare finna —
jag gäspar, förlåt,
men låt gå, för Priapus, hit med din kvinna!

Är hon ljus med flätor som kvällens gull?
Är hon född i det dygderika Germanien?
Tag bort, tag bort för gudarnes skull,
min germaniska tross är överfull —
nu älskar jag mera ett bronsgrönt hull
och ögon från Hispanien.
Du tänker för din Thusnelda mig krusa —
tag bort, tag bort, jag är led vid det ljusa!

Läs upp rapporten emellertid
som den nitiske Pontius sänt oss!

Så glad till sinnes, så lugn och blid
ej på månet lustrum vi känt oss.
en lycka så ledig från agg och strid
på vår lantliga ö ej hänt oss,
Läs upp rapporten,
läs upp det han skrev om den galileiska sorten!

Gott, mannen är antingen gud eller dåre,
jag röstar för dåre, tills saken blir klar.
Vi sända förstärkning i stället för svar —
än är väl ej avsikten uppenbar,
men vi veta, att liten kåre
kan växa till storm på veckor och dar.

Där är dock mening med sekten,
fast österlänskt dunkel och svår att förstå.
Törhända att senare slakten
förlikas med tankedräkten
och sämjas med svärmarens tanke så.
Vad skrattar du åt, Sejanus —
du är skeptisk som en urbanus!
Vad tror du egentligen på?

Sejanus,
du tror på vänskap exempelvis;
din egen är höjd över tadel och pris,

du, mina fienders tuktoris
med din bundsförvant Hispo Romanus.
På tal om Hispo — han syntes i går
betänkligt råkat på villospår.
Han är nu en gammal, förhärdat hädare,
men mig synes, han ej för sin dårskap rår,
när han kallar dig en förrädare.

Du darrar, Sejanus, du krymper dig blek
som en blomma falnad i solen
Jaja, det är ingen munter lek
att sitta så nära till Cæsarstolen,
ett mål för avundsam vänskaps svek.

Stundom, Sejanus, hatar jag livet,
fast ett dylikt hat
kan låta en smula överdrivet
för dig, Sejanus, som är soldat,
och som lärt dig förakta allt högstämt prat.
Blott den, som kan brinna och älska och dyrka,
kan fatta hatets väsen och styrka.

Det syns mig, som måste i hat
all kärlek ända.
Det syns mig, som måste sin vän och kamrat
den kloke till Orkos sända

med lönnmord eller förgiftad mat,
men med dolken i manteln hans syn förvända
och smeka och blända
med fagert prat.

Det syns mig, som födde var ädel gärning
ett brott,
som skulle det jämt bero på en tärning,
om gott skulle vändas i ont eller gott.
Såg du din käraste vän under ögonbrynen:
då såg du din mördares avbild i synen.

Det gives ju undantag,
som till exempel du och jag:
man hittar en blomma även bland törnen,
och stundom tämjer man vargen och björnen,
men efter sitt väsendes lag
bör örnen vara en ovän till örnen.

Stundom, Sejanus, är Cæsar ett barn,
och då vill han smekas
och ingen huldhet och hyllest nekas.
Av ett nyckfullt flarn
kan han då behärskas, förmås och bevekas
och snärjas i ganska grova garn,
blott han i värmen får gassa och stekas.

Det är väl en nyck,
när han dricker sig rusig av vänskapens dryck,
men då är det klokt att hålla sig framme,
ty två veckor å rad är han sällan densamme.
Då är där ett fält för ämbetsjägare
och behagliga sanningssägare
och ett hederligt anletes lycklige ägare.
Då kan lejonet levande tagas,
om med ringaste konst det jagas,
ty allt förskönas i kärlekens bägare,
och Cæsar vill bedragas.

Så efter en veckas, en månads förlopp
vaknar han opp,
och då tör väl hända de vuxit, de forna
villebrådslängtande, klippta klorna.

Sejanus,
vad synes dig?
Passar min målning på Hispo Romanus
och tror du, han är på det rättas stig?

Förtälj mig nu, vad som fattats!
Jag har undrat över ditt ängslade skick:
från tinning till panna och kinder gick
en purpur, som ömsom vuxit och mattats;

och nu är din hy
som glanslöst bly
eller havet, när solen i dimmor nattats.
Säg ut: en nick,
ett ord av Cæsar gör frisk på ett ögonblick.

Jag minns dina tjänster, de långa och trogna,
beständigt i lydnad redobogna,
när sjuk eller trött
en äcklande leda mig kraften nött.
Nu äro din vänskaps frukter mogna.

Jag har tagit i öfvervägande
hur från år till år
du följt mina spår
och varit min like så till sägande.
Du förvaltat min makt
och lättat den tyngd mig Zevs på skuldrorna lagt,
så man kunde ha sagt,
att jag var en skugga och du den i verklighet ägande.

Du har ställt din bildstod jämte min:
du rodnar — det var ju i bästa mening,
ty vi, som varit så ens i sinn,
väl borde föreviga vår förening.
Nej, tig med din ursäkt — rätten är din.

Till Cæsars syster du länge har giljat —
du bleknar — så vet, ditt äktenskap vare beviljat.

Och på det ej det ringaste fjun
må skugga din lycka,
så har jag låtit mitt insegel trycka
på ediktet, som nämner dig till tribun.
Och nu må dig nådigst tillstädjas
att kyssa min hand och visa mig, att du kan glädjas,
och så, Sejanus, vore vi kvitt —
nu har jag dömt mellan mitt och ditt,
så gott det sig låter göra här inne;
ty innan en av oss båda dör,
har jag ganska mycket att tacka dig för,
som aldrig kan plånas ut ur mitt sinne.
Törhända att ej du erinrar dig mer,
vad levande jämt jag inför mig ser,
men så äga ej många din Cæsars minne,

Den hågkomsten håller jag envist kvar
i långa, tunga och tärande dar,
tills allt blod ur mitt hjärta är drivet —
den stunden, då ensam för döden jag skalv
och du bröt genom dånet av bristande valv
och bar mig dit ut till ljuset och livet.

Sejanus, vad tänkte ditt hjärta då?

Det har jag så ofta undrat på,
tills ögonen skymde.

Du syntes så stor och vi andra så små,
knappt ville Cæsars hjärta förslå,
som ändå all världen rymde.

Sejanus, du ser något sömnig ut,
men nu är också min saga slut,
vi måste tänka på staten —
ty såsom du vet, i allmänhet
får statsmannen skymma kamraten.

Sejanus,
du far till Roma ännu i dag,
och skulle du råka i vänners slag,
så hälsa Hispo Romanus!
Han har mitt särskilda välbehag,
är brukbar som få av hans yrke och slag —
Men när du stiger ur jullen:
om framtiden är dig det minsta kär,
förgät ej rullen,
ty hela storheten gömmes där.

Farväl, Sejanus, bruka nu klacken
på alla som kräla och kravla i backen.

På vissa håll
tror man dig skapt för despotens roll,
man påstår, det syns av den böjliga nacken.
Ett dylikt befäl
som ditt ger en fruktansvärd styrka åt armen
och lånar sig lika lätt åt nåden och harmen.
Törhända befordrar det allas väl,
törhända bär du en dödsdom i bårmen.

Hälsa senaten — dock tyckes mig skäl,
att du sänder mig kvinnan
dessförinnan,
att ej i senaten törhända du glömmer slavinnan.

NERO.

Vid Zevs, jag är trött att roa er mera,
så gud jag är.

Nu vill jag dricka och kurtisera,
ro hit med en näpen hetär!

En kvickhet, Petronius! Nej nog av grinet!

Er flicka är drucken, hav ut det svinet,
man blir filosof av det cypriska vinet
och led på att låtsa sig kär.

Oss höves var tanke till gudarne lyfta
oss höves att dryfta

som nya Platoner odödlighetsläran,
oss höves till högre och ädlare syfta
än istmiska kransar och konstnärsäran.

Nåväl, filosofer, tag plats, tag plats!

Vitellius har ordet:

tänk ut en sats,

som är värdig att höras i Cæsars palats —
där rullar den fråssaren under bordet.
Bär ut vår silén — är han full eller död?
Han snarkar, aha, det har ingen nöd,
då slipper jag rentvå min hand från det mordet.

Gudomliga tanke — din kristian,
min Fenius, hav henne in i salen:
hon bör vara med om bacchanalen,
bland gamar och korpar en skumvit svan.
Min bästa Poppæa,
låt bli att spea,
nog är hon för mer än en kurtisan. —
Rätt så, min slinka,
du svalde sarkasmen utan att blinka.

Väck upp dem som sova — giv Otho en spark:
Vak upp, ni traker,
vak upp, nu gäller det upphöjda saker!
Vi välja den kristna till symposiark —
du, Helios, må henne bågaren fylla,
och sedan lyssnom till vår Sibylla.

Hon försakar vårt vin —
en underlig kostförakterska:
den där skulle vara en människoslakterska!

O Zevs, en provins för en sådan min!
Det är annat än komediantskornas grin
eller Vestas hycklande tempelvarterska.

En stämman len som ett sus
av kuvade aftonvindar —
om pannan darrar ett ljus,
som profana ögon förblindar.
Hon är alltför god för sin korsfäste gud,
hon skall varda min brud.
Du rynkar pannan, Poppæa Sabina,
du har dina tycken och jag har mina.

Jag ville jag vore bättre än ni,
mina rucklarevänner.
Jag ville vår filosofi
skapt om oss till ädlare männer.

Jag ville, av allt vad jag tänkt och gjort,
att något, något var ädelt och stort.
Jag ville, kristinna, jag tror jag ville,
vi mötts på en annan ort än på Cæsars gille.

Du är hård och stolt,
har du helt åt din timmermansgud dig sålt?
Kvinna,

2. — *Masker.*

försmår du att Cæsar för sanningen vinna?

Försmår —

vanvettiga, vet du, vad Cæsar förmår?

Du vet ej, hur Cæsar, störst ibland förstar,
förtvinar och längtar och söker och törstar,
du vet ej, hur hungern bränner härinne
att finna och fanna ett oskuldssinne,
hur jagade tankar flämta om ro
i ett kvinnohjärtas älskande tro,
som har glömska och frid för ett blodigt minne.

Se ej min purpur, se in i min barm,
och se, hur arm,
hur kall och tom
är icke all Cæsars rikedom —
nej, möt ej med harm
den nyfödda gnista, som håller den frusne varm —
hav nåd för min suck, om du känner som kvinna,
giv Cæsar ett liv att leva, gudinna!

Vad är det hon sagt?

»Mellan eder och mig är ett svalg befast,
som ej fylles av människomakt!»

Det har dig en annan på tungan lagt,
men han ljuger, din mörke präst.

Du vänder dig bort,
du manar en halvgud till krig,
ditt öga är dystert och hårt,
jag är intet för dig.
Och vill ej demonens trånad du vörda,
jag säger dig, flicka, en själ skall du mörda.
Jag ärnar ej lida ditt trotsiga sinn,
du måste bli min!

Vapen mot Cæsar — en väpnad duva,
din kamp är förgäves,
ty vill du en vaknande lidelse kuva,
ej med trots eller tredska den kväves.

Till hjälp, kamrater, den lilla
leker med svärd, hon kan göra sig illa — —
tätt under bröstet är manteln röd:
är hon död?

Säg, hörde ni ej som en vinges sving,
som ett brus, som en kor,
som bort i kolonnernas dunkel for?
Ni sitta där gäspande runt omkring:
säg, såg ni och hörde ni ingenting?
Jag säger, en gud i de kristne bor,
jag säger er, kvinnan var stor.

Jag säger er, kvinnan var frände till Plato,
hon tänkte som han, och hon dog som Cato.

Så är nu allt
stelt, kallt,
blekt, förfärande,
vasst och skärande —
jag förgav min broder,
jag dräpte min moder,
min hustru, min vän,
och intet, intet gavs mig igen —
det stiger mot hjärtat glupskt och tärande,
o finge jag svalka, svalka i Hades' floder!

Vem ropar om eld, som om Cæsar frös?
Kom hellre med vatten —
hör ni det, hör ni det ropet i natten:
elden är lös!

Elden är lös — den är lös härinne
i Cæsars förbrinnande människosinne.
Roma och Cæsar tillsammans brinne!
Elden är lös!
Neros fackla kämpar i natten —
ve den som offrar en droppe vatten —
Roma skall brinna,

allt skall försvinna,
murar och människor, tanke och minne,
hjärta och sinne,
elden är lös,
Roma och Cæsar tillsammans brinne!

Nymphidius, vem stirrar du på?
Vakta din tanke, om brottsligt den tänker,
om Cæsar en snuddande aning kränker,
vakta dig då!
Cæsar vill högt över aningar stå —
staden brinner för kristmäns ränker.
Jag säger er, hämd på var kristen själ:
slå ihjäl, slå ihjäl, slå ihjäl!

NARSES.

Härskarinna,
du vill ha mig att spinna,
du unnar ej strategen det beröm han haft kärt.
Du säger att han sniken
mutor begärt:
det har Kyrios honom lärt,
så är seden i Kyrios' riken.

Härskarinna,
du vill ha mig att spinna,
du vill dränka i ditt löje din fältherres lov.
Du säger jag krupit,
att smickersaft jag drupit
i Kyrios' höga öra tills hans samvete sov:
du vet det, o härskarinna, så brukas vid ditt hov.

När du tömmer
på min värnlösa hjässa din förbittrings fyllda skål,
du glömmes,
det är jag, som gjort din stad till all världens metropol.

Mina skatter du förlåter,
mina skatter äro byten från besegrade goter.

Jag tål ej att gäckas
av din skadeglada tross:
mitt skal är som en snäckas,
men min själ är en koloss.
Och hellre än i palatsen
aktas som en atom
ville jag möta satsen
av en best i din hippodrom.
Den passar ej, där de spinna,
som Kyrios' segrar vann.
Ja, vore du, härskarinna,
en hälften så kvinnlig kvinna,
som jag är en manlig man!

Härskarinna,
du vill ha strategen att spinna?
Dina blickar göra mig skrämde.
Ja, bringen då Narses en slända,
och lär, hur han silket skall vända.
Furstinna, du bedrar dig, hur skulle jag tänka på hämd.
Du ser, jag rynkar ej brynen,
har idel solsken i synen —
de fnittra, de le, de små grynen,
de fnittra åt Narses och krönikan, där Narses skall
bli nämnd.

Härskarinna,
Narses, o Narses kan spinna
de finaste små trådar, må du tro.
Än är det en tafatt spånad,
men vänta blott om en månad —
du skall bliva med rätta förvånad,
att spinnare, fordom så hånad,
så fintligt och behändigt en silketråd kan sno.

Märk väl, o härskarinna,
det silke du ser mig spinna,
det lär du få väva sen.
Du må väva riktigt på skarpen —
gör ingenting alls, ty den varpen
blir äldre än många fästen av sten.

Lyckönska dig, o härskarinna,
som lärde din fältherre spinna,
snart lär han sig väva med.
Lyckönska, lyckönska dig även
att skåda färdig den väven,
som vävts av den hånade näven,
tills den svepes om pansarryttarnes splittrade led.

Häskarinna,
ger du mig lov
att lämna ditt hov?

Du är djärv för att vara en kvinna:
det är farligt att lära en fältherre spinna,
det är farligt att göra till spindel en själ
och icke slå spindeln ihjäl.

LUDVIG XI.

Min blodhund, min vän Olivier,
min vän och min ålderdoms stöd,
säg, gråter du en tår, när din konung är död?
Det ville jag se!
Din skrymtare, din hycklare, din tallrikslickarskalk,
hvad rör dig en kung, som är lagd på katafalk?

Vem sade katafalk, när här ingen är död?
Vem sade katafalk?
Var det du, din skalk?
Du ser ju, att jag lever ungdomlig och röd
och fri från allsköns nöd —
här sitter jag och lockar min ende vän att le,
min vän Olivier!

Nu tog det i dörren — se till,
vad mannen vill!
Se upp med hans person,

om han liknar en burgundisk spion. —
Kom hit, Olivier,
och stöd mig med din arm, jag vill se,
om det var la Balue,
som de hundarne hjälpte att fly. —

Han sitter i bur,
den gode kardinaln skall ej rymma så lätt
över grav eller mur,
fast en djup oubliette
var hans bästa förvar, eller hur? —
Jag vill lyssna med andakt en stund, herr kardinal,
till ert underskönt formade tal
och njuta av frasernas osökta val.

Det knackade på fönstret, mordieu —
man påstår bestämt,
att det varslar, när någon skall dö;
men man skrämmer ej kungen med dåligt skämt.
Jag tål ej ditt skratt!
Man nämns ej att dö, när man ännu är ung
och därtill är kung — —
vi vilje beräkna planeterna i natt.

Min blodhund, min vän Olivier,
säg, tror du jag blir salig en gång?

Säg, tror du man gör spe
i himlen av munkarnas sång?
Säg, tror du deras mässor ej båta mig stort
på högsta ort?
Man säger, jag älskade blod —
och jag är dock så fridsam och ödmjuk och god.

Och har jag ej aktat fördrag,
men brutit min ed,
parbleu, det är konungased,
och med list vinns mer än med blodiga slag.
Och haver jag plundrat och bedrövat en själ,
så skedde det allt för Frankrikes väl.

Man tisslar och tror
jag förgiftat min bror!
Men det vet jag så grant,
som han vilar i grift,
det var andra, som blandade hertigens gift.
Du må tro, det är sant,
ty man ljuger ej gärna på gravens brant.

Du ler åt mitt tal, Olivier:
jag minns ej så noga, vad jag sagt,
men jag lider ej spe
åt min kungliga makt.

Jag gjorde törhända processen kort,
men man spått, jag skall dö, om jag röjer dig bort.

Det skymmer med hast, det blir natt —
jag tål ej ditt skratt!
Säg till, att man sörjer för borgens fred,
att var i sin stad
må akta på vallar och gravar och palissad,
på gallren, på anglarna, på saxarna med —
och om utan paroll
en skugga vill nalkas på pilskotthåll,
må man skjuta den ned!

Och vore det döden, som klappar på min port,
säg till, att han vänder sig till annan ort!
Säg till,
att Frankrikes härskare leva vill!

Vem är det, som tassar därutanför?
Om det är la Balue
som de hundarna hjälpa att fly,
om det är en — o Jesus, jag dör!

SAUL.

Lätt löpa dina fingrar på sträng,
lätt dansa dina toner mot loft,
och dina fingrar äro som vindar på äng
bland blomster och doft.
Jag ser på dina ögons spelande sken,
det är som vårens stråle på fikonsträdets gren.

Du är mig kär av hjärtat, min son,
jag älskar dina lockars prakt.
Jag älskar dina strängars dövande dån:
jag är i din makt.
Jag drömmer — och jag glömmer vid harpans ljud,
att jag älskas av ingen och hatas av Gud.

Jag älskar dina lockars prakt —
de sade mig ett sällsamt ord,
att Samuel min spira dig bragt,
att Saul är förkastad och David smord.

Jag lyssnar ej till sagor, mitt sinn är en mans,
jag älskar dina lockars glans.

Jag älskar dina bragder, min son,
vi skulle det väcka mitt hat,
att du hämnade Israels smälek och hån
 på kämpen av Gath?

Och var han fyra alnar och en tvärhand lång,
säg, slog ej fordom konungen tusen på en gång?

Lätt löpa dina fingrar på sträng,
vi är så stolt och skön deras gång?
Du är ju dock en herde och min dräng,
vi fylls så din ande av sång?
Det är som i din harpa Jehova lagt
all gräsens och blommornas brokiga prakt.

Jag har ett spjut i handen, min son —
vi blickar du åt dörren så skyggt?
Jag fångslas av strängarnas dån,
 ditt liv är tryggt.
Vi kommer det att fruktan i barmen du bär?
Du vet ju, att Saul håller David kär!

Lätt dansa dina toner mot loft:
din själ, min son, är kraftig och ung.

I håret bär du smörjelsens doft,
ty Samuel smort dig till kung.
Jag leker blott med spjutet, jag har dig så kär:
en gåva vill jag giva dig — se där!

Han undflydde snar som en gasell,
förrädaren undslapp sin lön. —
Hans harpa föll till golvet med klagande skräll.
Hans sång var skön.

Men spjut, som skulle badat i blödande barm,
i väggen står och darrar av harm.

Jag älskar dig, o David, min son,
så ljuvlig som ett vinträd du är,
och härligt ljud din harpas då
som sång av kerubernas här.
Jag älskar dina ögons spelande sken,
det är som vårens stråle på fikonsträdets gren.

MITT ÖDE.

Förr var mitt jag en öppen stad för alla,
med brunnars sorl och parkers junifägring,
där tusen fåglar kvittrade: stig in!
Men ingen kom, hur ljuvt jag ville kalla,
ödmjuka mig, förnedra mig, befalla,
hur slugt jag vävde hägring efter hägring,
hur vekt jag bad: kom, se, min park är din!

Étt torn jag byggt av järn och kvaderstenar
omgördlat tätt med stupande bastioner
och över porten glimmar min devis:
»Håll foten bort från dödens åkerrenar,
här möter ej den blide värd, du menar —
se mina gluggars hotande kanoner,
och ve den narr, som nalkas min glacis!»

Men se, de lockas av mitt bistra galler,
som fordom ratat mina parkers fägring,

i skaror svärma de kring vall och grav.
Var knall, som rungar, och var flock, som faller,
tycks endast öka hopen av vasaller —
Guds död, det liknar sig till full belägring,
längs hela linjen, knektar, brösta av!

BUDDHA.

I urskogsskymningens alstrande vår
sen tusen år
han speglar sin stelhet i sjungande flod,
en tusenårstirrande Buddhastod.

Han höggs ur ett tadelfritt jätteblock,
med ögonlock,
som sänka sig tungt över globernas rund
i inåtskådande gudablund.

Med korsade armar vid helig flod
för ond och god
på tårar och löften och böner han har
ett oföränderligt löje till svar.

Den sjuke vaisyans gråtande viv
ber för hans liv.
Hon sträcker sin ringprydda, ormlika arm
och snyftar och lovar och tigger sig varm.

Hon offrar åt bonzerna speglande ren
 en ädelsten;
hon flämtar i stoftet, hon stänker med mull
sin månlika panna för makens skull.

Men tusenårsleendet stelt och kallt
 ser ner på allt,
och livets joller och bön och skri,
de finna intet gensvar däri.

Jag drömde jag såg i en sjungande flod
mig orörlig speglas som Buddhastod,
en stirrande stenbild mot löje och tår
 sen tusen år.

VÅR.

Liksom en panter är jag
hukad till språng på världen.
Älska och döda begär jag,
älska och stupa för svärden.
Ej ibland rankor blyga
lurande sakta smyga,
nej, med ett rytande flyga
fram, så att kopplet hejdas på färden!

Skogen blommar och brottas,
stretar med seniga fötter,
strävar att stänga min grottas
ljusning med rankor och rötter.
Skogen är lockelsens gömma,
tusende aningar drömma,
sövande dofterna strömma,
grenarna digna av mandlar och nötter.

Lockelsens styrka stegras:
liksom ett öga drömmar
skogssjön och allt besegras —
palmen som järneken tömmer
villigt sin själ i dess sköte.
Ha, jag vill trotsa dess möte,
ha, om så vågorna slöte
kroppen i famnen, som fasor gömmer!

Hjortarna beta spaka,
dricka ur insjöbägarn,
öronen lagda tillbaka,
lyssnande skyggt efter jägarn.
Ha, jag vill trotsa hans lansar,
pilar med fjäderkransar!
Fram jag i solen dansar,
fram, så att bågsträngen slaknar för ägarn.

Mitt i ett koppel, som skäller,
bidande sammankrupen,
medan flyktande gnäller
hjorten i urskogsdjupen,
mitt ibland ögon, som brinna —
jag eller döden skall vinna:
framåt, och blod skall rinna,
fram — och så flyger jag jägarn i strupen!

Liksom en panter är jag,
lysten på blod som döden.
Älska och dricka begär jag
hetaste unga glöden.
Värld, på din strupe jag ligger,
trotsar och trugar och tigger,
värld, på din strupe jag ligger,
dricker och dricker ur forsande flöden!

ORESTES OCH PYLADES.

Väl, när jag såg pupillen fosforlysande
det stumma hatets mördarlängtan bikta
och såg din tanke dolken mot mig rikta,
jag ryggade tillbaka isigt rysande;
jag såg det jättegalna i min strävan,
och slöt mitt ögonlock i dödlig bävan.

Väl, när du klöste handen, som dig fattade
att hjälpsamt stödja dig vid glatta stupen,
väl steg det kvalmigt kvävande i strupen,
var gång du vände ryggen till och skrattade
— ja, väl har kampen vacklat vild, Orestes,
och tarvat större styrka än de flestes.

Men aldrig slappnade min flit vid spånaden;
likt spindeln redde jag beständigt nätet,
när du ånyo slitit det förmätet:

jag spann min tråd på nytt och lät dig håna den.
Nu har du gäckat mig för sista gången,
förgäves spjärnar du — nu är du fången.

Se, jag har svurit att med kärlek binda dig,
med tusen maskor, starka, hjärtespunna,
av ingen hatfull styrka övervunna,
och i min vänskaps fångsel vill jag linda dig.
Jag sökt en kärlek, större än de flestes,
en kärlek väldig som ditt hat, Orestes.

Ej må du sänka så din panna sörjande,
att ej din starkhet fick i striden råda —
ty samma väsen kämpar i oss båda,
din makt och svaghet vet jag utan spörjande,
ty hör, vad nyss från gudarna mig sades:
»Det är din yngre tvillingbror, Pylades!»

SOM PALATSEN I ÖSTERLANDEN.

Som palatsen i Österlanden
för kameler och åsneskri,
vi vilje för gatubanden
järnportade murar förbli.

Vi vare därute som hårda
kasteller av järn och sten:
därinne vilje vi vårda
granatens och persikans gren.

Och ville vi gatorna föra
dit in i salarnas ro,
av salarna ville de göra
kamelers och åsnors bo.

Som palatsen i Österlanden,
när gästvännen vandrar förbi,
vi bjuda den helgade anden
vårt hjärta och allt däri.

UTAN MASK.

Människorna bedja stundom,
 människorna gäckas:
kasta krans och kasta mantel,
 lägg den mask, du bär!
Låt oss se dig, om törhända
 dina drag oss täckas,
låt oss se dig, låt oss se dig,
 sådan som du är!

»När du sveper purpurfållen
 pråligt över armen,
spelande din Cæsar, kan du
 allt vad Cæsar kan:
under pansarfjällen sväller
 mäktig hjältebarmen,
och du är dock, har man sagt oss,
 blott en liten man.

»När du stiger på kothurnen
ståtligt över scenen,
flåsande en jätteboren
vrede ur ditt bröst,
för en stund vi glömma dina
styltor under benen
och förgäta, vad man sagt oss
om din klena röst.

»Histrion, när täcket fallit
och du själv är borta,
vem skall svara, om man forskar
dina anletsdrag,
om man nämnt din röst för liten,
dina ben för korta,
om man nämnt dig utan masken
utan allt behag?

»Låt oss se dig, låt oss se dig
utan järn och kyller,
måla dig ej av som djävul,
icke som kerub:
när du spänt din duk och åter
breda penseln fyller,
spara på karminen, spara,
målare, din tub!»

Människorna gäckas stundom,
gäckas, när de bedja,
liksom barn, som vilja se sin
leksaker inuti,
ana ej, att jag som alla
släpar på min kedja,
ana ej, att jag som ingen
flyger stolt och fri.

Människorna gäckas stundom
såsom barn, som plockat
bjärta vingarna av fjäriln,
gäckas: »Fjäril, flyg!
Fjäril, se de svaga hinnor
som vårt öga lockat!
Stackare, som ej kan flyga
utan spindeltyg!» —

När en gång min skalle grinar
utan kött på benen,
när min sista mantel multnat
över mitt skelett,
människor, som spörjen, kommen
ut och skåden scenen,
skåden, huru naken sanning
målat mitt porträtt!

Men till dess, så visst jag lever,
vill jag spela rollen:
klädd i masker vill jag speglas
djupt i hjärtats älv,
över armen svepa pråligt
bjärta purpurfållen,
kransa mig och måla troget
själen av mig själv!

DEMAGOGER

INNEHÅLL.

Skuggor	Pombal.
De menige.	Mirabeau.
Themistokles.	Marat. •
Marius.	Cæsars triumf.
Cromwell.	Tyrannmördare.
Richelieu.	Gracchernas moder.

SKUGGOR.

Gestalterna, de stodo så klara,
som tornen i gryningen stå,
min härliga, min heliga skara
i vårdrömmens lysande blå.
På jättelika fålar de redo
förbi mot ett svindlande mål,
och bakom dem, där framåt de gled,
steg flammande morgonens bål.

De kommo såsom skuggor ur graven,
uppståndna till liv vid mitt ord,
i pansaret och härskarestaven,
som fordom de trampat vår jord.
De skymtade i kappor och togor
där högt över tider och rum,
men under dem det hävdades som vågor,
som följa ett kölvattens skum.

Gestalterna, de stodo så klara,
där uppåt det steg, deras tåg,
som vore det en jordburen skara
och ej mina drömmar jag såg.
Jag såg dem, när den första violen
slog ut mellan buske och strå —
jag såg dem mot den stigande solen
och en vårhimmels lysande blå.

DE MENIGE.

Likt segrande generaler idéer och personer
förvandla rikens gränser, omstörta murkna troner
och bringa död och seger och lycka åt millioner
med sina hjärtans lågor och med sina hjärnors svärd.
Men framför fältherrhästen, som ses på höjden bida,
i gråa kompanier och sida tätt vid sida
gå offrade och glömda de menige att strida
för segern, som skall frälsa en värld.

I dömda stormkolonner de gå att vattna fälten,
att naggas hårt av frosten, att blekas grymt av svälten,
att vinna ros åt honom, den ende, som är hjälten,
när segertrykrets tuba basunar ut ett namn.

De äro redan borta, när högt hans ära ropas:
de voro löv om hösten att falla och att sopas
för alla höstens stormar, att trampas och att hopas
i moder jordens gömmande famn — —

Så visst det är er seger, I menige, han vinner,
så visst det är er aning, I sökare, han finner,
så visst det är er värme i myllans näring brinner
och utan eder alla ej segrar vunnes mer:
så visst mån rätt I skörda, den gången rätt skall
göras —

må alla fanor sänkas, må alla trummor röras,
må edra namn, soldater, i segertuban höras
och fältherrn dela segern med er!

THEMISTOKLES.

»Lyd henne, son, akarnanskan, din moder:
kamp om ett roder
ställde tillförene broder mot broder —
se, och förbannelsen bränt deras ben!
Skåda på kusten de multnande vraken,
gnugga dig vaken:
se dem som tjänat den allmänna saken,
se deras lön i Athen!

»Icke är du som en ny Miltiades,
han, som i Hades
glömmer det fängelsevalv, där han lades,
valvet, där tacken och döden han fann.
Väl bär din fader som tillnamn 'den rike':
aldrig av slike,
slike som dig blir en konungalike,
hjalte och halvgud som han.

»Hur med olympiska kamppris du står,
föga det båtar:
borgarne lyssna till urgamla låtar,
nymodig visdom de låtsa ej om.
Märker du ej, hur de löva med törnen,
ej, hur i hörnen
gråskäggen gnägga och spörja, när örnen
nänsin ur svalägget kom?

»Gälla för ungdomens gunst dina giller,
fåfängt du spiller
ständigt till spott och till spe dina griller:
ungdomen lyssnar till gycklare blott,
lyss ej till spådom, där olyckor spanas,
ej, där det manas,
ej, där det bygges, men blott där det anas
luftiga, skinande slott.

»Säg, vad förhoppning i sinnet du äger,
om, som du säger,
segraren ej ger dig ro på ditt läger:
säg, att du famnar en regnbåges dunst?
Fåfängt bland vismän och lärde du jagar
bort dina dagar:
ärans och storhetens eviga lagar
vila i gudarnes gunst.

»Nöjd, min Themistokles, fruktad av ingen,
fatta i vingen
ungdomens flyktiga glans över tingen:
sök dig ett surrande ynglingalag —
skratta åt fabeln om syrsan och myran,
hämta dig lyran,
spela till glädjen och dansen och yran
takten i smekande slag.

»Se, med sin barnklara blick Aristides
lättare lides,
lides på torget, där du står tillsides:
blicken är barnets, och manteln är ren.
Lyd henne, son, akarnanskan, din moder:
kamp om ett roder
ställer en broder som förr mot en broder,
fyller med tvedräkt Athen!»

* * *

Ja, jag är mannen med natt i mitt öga,
flydd av de låga och skydd av de höga,
trög för de vilda och vild för de tröga,
mannen, som aldrig var barn —
arbetets man, när den friborne greken
gycklar och jublar vid lansen och leken —
tystnadens man — det är: mannen av sveken,
han, som för friheten spinner sitt garn.

Nej jag, är icke en ny Miltiades,
grubblarens lynne är icke den glades,
han, som för solstrålen med sig till Hades,
halvguden här i Athen.

Jag vill ej muntra Athen, jag vill stärka,
älskar dess uggla mer än dess lärka —
jag vill ge åskor, som rensa och verka,
ej blott ett larm och ett lysande sken.

Nej, jag är icke som han, Aristides,
han, som av gråskäggen aktas och lides,
lides på torget, där jag står tillsides,
han med sin barnklara blick:

jag har allt samvetets agg i mitt öga,
flydd av de låga och skydd av höga;
vänner — jag tarvade vänner så föga —
gingo ur vägen, där grubblaren gick.

Fader, jag svär det vid himlen och Hades,
jag skall fördunkla er gud Miltiades,
grubblarens stod kan ej lida den glades —
mitt ej det gamla Athen.

Fader, jag ser, hur det grusas, det trånga,
tysta, som sinnet vill söva och fånga:
staden, som slumrar i trädgårdars ånga,
skall icke skonas med sten över sten.

Kriget och havet och stormen må ryta,
fiendehänder må murarna bryta,
minnet må sopas från jordkretsens yta,
sjunka, i vågorna välvt.

Folket må dö för att lära sig leva,
folket må spärras i farornas skreva,
tvingas för livet att träla och treva.
trev i mörker och finna sig självt.

Han blott kan älska Athen, som kan lata
alla dess slöa dumma och lata,
alla dess visa, som dådlöse prata,
alla, som »älska Athen» —

han blott, som unnar Athén en belägring,
han, som ej älskar dess vissnade fägring,
han, vars Athen är en framtidens hägring
verklig och väldig och murad av sten.

Se, jag vill ungdomens sinnen förföra,
gjuta mitt fångande gift i dess öra,
ja, jag vill hemlandets snarkningar störa,
ja, jag vill slåss mot mitt land:
ja, jag vill trotsa ett bud av min moder,
gripa i kamp efter Attikas roder,
ställa en broder som förr mot en broder,
tända en tvedräkt på Attikas strand.

Jag och min fiende skaptas ej lika:
han kan ej stämpla och lisma och svika,
han är den gode — ty måste han vika,
hans är den svagares lott.

Jag skall förråda, bedraga och ljuga,
slug ibland goda och falsk ibland sluga,
dräpa en här, som man dräper en fluga,
jag skall belastas med synder och brott.

Jag skall Athene till himlarna höja,
jag hennes trotsiga fiender böja,
jag lära skeppen behärskande plöja
haven från strand och till strand.

Jag skall på sistone skjutas tillsides,
medan er klarögde vän Aristides
vitklädd och skuldfri bland borgarne lides
bättre än han, som har skapat sitt land.

MARIUS.

Evoe, Bacchus, evoe, evoe —
kamrater, stäm in i klunga —
evoe, Bacchus, Lyäus, evoe —
så måste ni sjunga
att visa soldaterna,
att ni äga strupe och lunga
i bröstet som optimaterna.

Så — sjunger jag falskt, kan jag ej ta en ton?
Sempronius, min falskhet är lovlig:
när du kallar min stänmma för skroflig,
så spörj, hur den hörs för min tolfte legion,
så spörj, hur den tycktes legionerna,
när jag ställde dem upp mot teutonerna:
Sempronius tar alltid munnen full,
jag förlåter dig det för vår vänskaps skull.

Evoe, Bacchus, evoe, evoe,
Lyäus, i stoftet vi rulla,
din salighet njutande,
all ångest och bävan i framtiden skjutande!
Filippus, gjut bägrarne fulla —
en skål för mig själv och till Hades med Sulla!

I bröder, tillförene insåg jag ej —
Filippus, gjut bägrarne fulla —
vi Marius var björnen och lejonet Sulla:
jo, Sulla är adel, och Marius är bara plebej.
Till äran föds optimaten,
plebejen må nöjas att frälsa staten.

Metellus kallar mig otacksam:
hans hus har i landsflykt jag drivit,
och det var en skriande orätt och skam,
när man minnes, att, innan jag knuffat mig fram,
en avlagd mantel den ädle mig givit.
Var lugn, det hade han aldrig gjort,
om han anat mig ämnad till något stort.
Han trodde jag ägde den takten
att stanna vid dörrn hos klienten och vakten.

Men Cajus Marius var bättre värd
än tigga på torget om spannmålsransoner.

Med manteln, Metellus, följde ditt svärd
och med svärdet dina legioner.

Metellus kan, om han tycker som jag,
få sin mantel tillbaka ännu i dag,
och så är hans skydd och hans hyllest
betalad mer än tillfyllest.

Evoe, Bacchus, evoe, evoe,
hugg för dig, kamrat,
hugg för dig ur skålar och flaskor fat!
Den, som pressade drufvan, skall njuta av saften.
Du har rätt, en plebej blir ej optimat,
om han valdes till sju gånger sju konsulat,
ty råhet är frände till kraften.

En böneskrift!

Det stöter på drift,
när du pekar för Marius med fullpräntad rulle —
du vet hur jag handskas med papper och stift:
säg ut vad du ville, säg ut vad jag skulle!

Du klagar på kränkta lagar
och påstår, att fräckt
i *mitt* namn det mördats folk av din släkt,
och att yxan gått både nätter och dagar.
Du spörjer, hur länge blod skall bli gjutet:
var lugn, du skall snart se slutet.

I veten det, bröder, staten är sjuk —
vad under om knektetroppen
allt enligt gammalt läkarebruk
vill tappa det sjuka blodet ur kroppen?
Vad under, om mången förtryckt och kvald
nu fordrar en gammal räkning betald?
Jag medger, det stridit mot seden i staten,
att plebejen förtryckt optimaten.

Evoe, evoe,
vi sitta ni alla så bittra?
Du, Merula, varför mitt vin försmå?
Nå, tag din cittra
och sjung oss en grekisk strof eller två:
du man av det blåa, patriciska blodet,
du bör väl bättre än någon förstå
att välja det passande odet!

Vi bleknen I? Har så ett rop er förskräckt?
Det var några rusiga slavar,
som man nyss i ett gathörn väckt.
Än sen, om av klapprande hovar det travar,
Antonius, det gäller ej längre din släkt!
Filippus, gjut bägrarne fulla:
en skål för Cornelius Sulla!

Nu gjorde de halt.

Det hörs som man ginge i trappan.

Du darrar, Sempronius, tag saken kallt —
vem säger, att du har förrädarn i kappan? —

En centurion? Vad vill han för slag?

Min vän, varför stör du vårt festliga lag?

Nå, vill han ej svara?

En order, en lista, vad angår den oss?

Men tag hit, för ro skull, hit med ett bloss,
jag vill se, vems stil det kan vara!

Hur kommer mitt namn på en dylik skrift?

Man skulle just tro det var drift?

Ett papper som dömer er alla till döden —
varenda gäst

spatserar till carcer från fråssande fest,
jo, det kan man kalla för växlande öden!

Ett misstag, Sempronius? Det tycks av din ton,
som om Marius plägat ta fel på person?

Åh, nej, om jag ville fundera en smula,
jag har från min sista trinn i behåll,
hur flitigt du spelade slavens roll
och visste för segrarn hans seger skjula.
Mig tycktes, du sade en född plebej
har segrerns rätt, men triumfens ej.

2. — *Demagoger.*

Er andra? — Vill domen er tunika bloda,
så är det väl meningen, kan jag förmoda.
Och är det Marii sigill och lack,
så förvåna er lagom — skål och tack!

CROMWELL.

Prisa-Gud-Barebones frasparlament
barsk lät han fösa med knektar ur salen,
talande så: »Det är föga bevänt
mer med de gudliga talen.

Bjällror, som ringen om Israels skam,
Herrens församlings förvissnade leder,
torkade kvistar av vinträdets stam,
Herren är färdig med eder!

»Prisa-Gud-Barebone, gärningars pris
Älskar han mer än en prisande tunga —
Psalmsångar-Rouse, på himmelens vis
leva är även att sjunga —
Fast-i-tron-Jeffray, visa din tro —
Döda-synd-Norton, pånyttföd din heder —
vingårdens sovare, upp ur er ro:
Herren är färdig med eder!

»Släkte, som fordom ur träldomen drog,
följande molnstoden efter och Mosen,
menar tilläventyrs dig ha gjort nog,
längtar tillbaka till Gosen;
ville väl offra åt avgudaglam
hoppets och löftenas gyllene keder —
bjällror, som ringen om Israels skam,
Herren är färdig med eder!

»Spejare spanade Kanaans land,
sågo dess Israel ämnade under;
bäckar av mjölk över gyllene sand,
sötma på berg och i lunder.
Nu för dess väldiga krigares skull
segnen I skrämde för Belial neder —
se, eder bägares råga är full:
Herren är färdig med eder!

»Stridsmän åt Herranom veta sitt mål,
låge det än i det susande fjärran:
gördlade kring med sin tro och sitt stål,
följa de hoppet och Herran.
Stridsmännen spörja ej fiendens tal,
mäta ej väg, som till målet dem leder —
I, som gjort halt i er räddhågas dal,
Herren är färdig med eder!

»Ingen av eder skall draga därin,
själar, som sett de egyptiska töcknen:
blott de som föddes med längtan i sinn,
blott de som föddes i öknen —
de som ha lungor för Jerikos mur,
den som får solen att stå, när han beder:
I, som fortvivlande spörjen mig 'hur',
Herren är färdig med eder!

»Prisa-Gud-Barebone, så säger Han:
tag dina visors larm ur mitt öra,
ty av en liten och klenmodig man
lovsång är hädisk att höra!
Stridsmän åt Herren, driven dem fram,
fäll edra lansar, slut edra leder:
torkade kvistar av vinträdets stam,
Herren är färdig med eder!»

* * *

Prisa-Gud-Barebones frasparlament,
skuggorna dröja väl ännu i salen,
tungan är oljad, ljuset är tänt,
helgelsen pöser i talen.
Dock om Egypten går deras glam,
omätlig vägen mot Kanaan leder —
var det en skuggas röst jag förnam:
»Herren är färdig med eder?»

RICHELIEU.

Vid Saint-Jean, jag är krasslig i dag!

Låt se, käre vän, vad Galenus oss råder!

Slå åder?

Det läker en stark -- varför icke en svag?!

Det lindrar för bräck, det är medel mot slag --
och Cinq-Mars, som är död, har mera blod än jag.

Är det budbärarsteg? Är det ambassadörer?

Min kudde, Joseph! Men var kommer det från,
detta dystra och dova och dunkande dån?

Du har rätt -- mina livmusketörer!

Så blir makten till sist den mäktige till hån!

Förbjud dem att klirra med järnen i korridoren,
ty vid klangen sticker det till i de gamla sabelsåren.
Skjut stolen intill min alkov --

så nära du kan, kära pater:
du viskar, och ingenting hörs för stegen av mina
soldater.

Så kungen, medan jag sov,
låtit släppa sig in i gemaket!
Och sport om min hälsa! Och tittat i taket?
Och viskat: »Gud vare lov!»

Saint-Jean, jag blir tvungen —
Marie — det var blott som det stack —
jag tänker jag rätt nu lär få min attack —
blir tvungen att klandra dig: du är för fri,
du talar så vårdslöst om 'kungen',
snart lär du väl säga helt enkelt 'Louis',
men 'kungen' är själen och redskapen vi,
han är guldets och vi äro pungen.
Jag ber dig, förgät
för framtiden ej, när du talar om Hans Majestät!

Han är dig en gåta —
jag fattar min nådige konung så gott.
Tills nu var han med i varenda komplott,
den vi med Guds nåd och vår livvakt bestått,
men när jag är sjuk, du ser honom gråta.
Han må gnissla med tänder och huta med kniv,

i hemlighet ber han dock jämt för mitt liv.
Dieu, han måste dock ha något tidsfördriv,
och en kristens plikt är att gärna förlåta.

På tal om förlåta — tag hit mitt sigill,
och sätt på mig kalotten —
tag hit — vad, bönboken? — nej, men kom-
plotten —
tag listan — den där, ja, med högmålsbrotten —
så där — nu kan du, så snart som du vill,
lägga herrarnes hals på schavotten.

Nu tänkte jag ta mig en blund
på en liten stund. —
Men vad är det för stövlar därute, som dundra?
Gå och se vad det är
för en högröstad, tölpaktig kyrassiär,
som slamrar med klinga och kringlor så där
och pockar och väsnas, som vore han hundra!

Min vän,
hur vågar ni träta så nära gemaken?
Säg ut! Ni är säkert av konungens män?
Kurir! Saint-Jean, det gör ändring i saken,
hav tack, unge man, jag är vaken!

Nåväl, se'n Banér
ej leder dem mer
och vår här på befallning håller sig stilla,
jag hoppas, att svenskarne reda sig illa?

Berätta mig det — en sjuk general,
som för vända och värk varken går eller rider —
men befaller en här från ett läger av kval —
då lära de jagas ur Tyskland omsider —
ty styra en här från en bår,
det är mer än en människovilja förmår.
Det är nästan som jag --- men i sjuklingens spår
Piccolomini färdig och spanande går,
och han leder helt säker den lame genralen
som krigskuriosum en dag i sitt tält —
vem — vad — är det sant — är ni galen?
Piccolomini slagen vid Breitenfeld?
Den lame i Böhmen? Längs Elbedalen
han tänker marschera på Wien?
Det vore att grundlura diplomatin!

Och vad gör marskalken?

Maria och Krist!

Vi måste beskydda den svenske till sist,
eller tarvar han snart intet skydd mer, den skalken.

Farväl!

Giv kuriren etthundra pistoler!

Den svenska viktorien grämer min själ:
vad behöver koncerten *två* första fioler?

Min vän, min skatt —
jag börjar att känna mig — underligt matt.
Infamt — sådan bäddning!
Jag har vågat så mycket för Frankrikes räddning.
Och jag döge ej glatt,
innan säkert jag satt
min kaka i ugnen till gräddning.

Marillac,
gå undan från gaveln! —
Där är hela förrädareaveln —
försvinn, ryk och ränn, edert pack!
Om slika fått leva,
vore Frankrike strypt i intrigernas veva.
Soubise, jag förbjuder dig treva
på sängtäcket — bah, det är blott min attack!
Rohan, åh, håll tyst med den slitna refrängen,
vad hjälper den nu: du är död och förbi!
Du föll på din gärning, Montmorency!

Se där — har du också trängt dig till sängen,
som förrått Orléans och ditt eget parti,
låt vara till mig — det var dock skälmeri!
Varför rycker du ner mina sängomhängen?
Du lutar dig över mig — undan, marki?
Vad tar du dig före,
marki av Chalais?
Vad vill du med knuten du slår på mitt snöre?
Du klämmer mitt bröst med ditt stenhårda knä —
till hjälp — vad förstår du av mäktiga planer,
du förfuskare av en intrig?
Vad förstår du — åh, tig,
du kastvind, av havets orkaner?
Ty förstode du dem, du skulle förstått,
att mitt brott var en bragd och icke ett brott.
Du skulle förstått, att framtidsmoralen
har ett ändamålsont och ett ändamålsgott,
och att målet är brottet och icke kabalen.
Nu lägger han snaran! Till hjälp! Är du galen?

Var var jag då? Sviker mitt vett?
Min panna, min tinning drypa av svett.
Vilka ären I alla i salen?

Min konung — Ers Majestät,
till er tjänares boning ni styrt era fjät?

Jo, tack! Just på stunden jag väcktes
ur en tjugande dröm. Den har givit mig kraft.
Jag är som född på nytt. Jag har blod, jag har saft.
Där är brev och betänkanden, Sire, om er täcktes —
er underskrift, Sire — och av nåd, Majestät,
förlåt, att er tjänare ej böjer knät!

Jag är mycket förtjust, mina herrar,
att I värdes besöka en stackars sjuk,
som är alla till last och ingen till bruk!
Ert samtal — ej ett grand det mitt tillstånd förvärrar!
Jag är litet förkyld och det spärrar
min strupe ibland, så den gnäller och skärrar.
Men jag tänker, om så är Försynens behag,
vara kry och på benen i morgon dag.

Åh, Sire, jag är rörd — ni räcker mig handen,
er hand till en kyss!
Så ni säger det, Sire? Så jag yrade nyss?
Nu är jag förunderligt lugnad i anden.

Men vem tar ni mig för? Stå mig öronen bi?
Sire — ni skämtar? Förlåt mig — ni yrar?
Ty ni stammar, ni svär, ni bedyrar,
att ej *ni* med Cinq-Mars haft ett grand maskopi!

Den själ vore svart som en vivel,
som en bråkdels sekund hyste dylika tvivel.
Jag är viss på min kung — jag var ju hans vän! —
Lev väl, mina herrar — vi råkas igen!

Joseph, du märkte det? Pater,
du såg deras lurande grin?
Insockrat, förstås, i en ömsinnad min!
De hata mig mera än kejsarns kroater.
Det är tacken åt den, som har byggt monarkin!
Jag kunde bli feg —
men — dunk — dunk — dunk — jag hör deras steg.
Hååå, herrar konspiratörer,
markier, vicomter, seigneurer,
allt ogräs skall upp ur min teg —
ni hör deras steg —
mina lukare där. —

Giv akt, musketörer!

Allt ogräs skall upp — giv mig hit mitt sigill —
att till slut jag får ro i min oro —
mig synes — att flera — flera de voro —
mina fiender — en — en fiende — till —
Joseph — giv — hit — jag — vill — —.

POMBAL.

Den blåa luften söver,
och sömnsjuk dyning rullar
sin sydlandsveka slummersång
mot strandens snäcksandskullar:
en ängd av lyckoklöver,
ett land af mjölk och honung,
av lek och slummer dagen lång
för tiggare och konung.

Det glada folket leker,
den arme tiggarn sjunger,
och komma pest och hungersnöd,
en konst i pest och hunger!
Madonnan man beveker
med offerslant i håven
och syndar glatt intill sin död
förlitande på påven.

Men över lek och danser
och över pest och hunger
en allvarsdyster melodi
i blåa luften sjunger.
Det sjunger om monstranser,
om list i munkehjässa,
om girighet och tyranni,
en hjärtlös penningmässa.

Det mumlar över landet,
det ligger som en mara,
det kunde kanske jagas hän,
om någon djärvdes bara . . .
Där smyger silverbandet
om daln, och jollret söver —
där stå platan- och myrtrenträn
med sömnens himmel över.

* *

Det tågar av soldater
vid trummans dova ton
och pater invid pater
i ändlös procession.
Och folk i strömmar strida
omböljar tågets svall:

»Vårt helgon Malagrida giv
oss åter, o Pombal!»

Det tågar av soldater,
och Malagrida dör;
då viskar munk till pater:
»Vad ha vi dömt 'en för?»
Då svaras munk av pater
med axelryckning kall:
»Man måste rädda eget skinn
för kättaren Pombal!»

Det tågar av soldater
vid trummans dova ton
och pater invid pater
i ändlös procession:
»O vi Pilati likar,
vår feghet straffas skall:
i landsflykt har han drivit oss,
markisen av Pombal!»

Det tågar av soldater
i evig exercis:
»O, tag från våra stater
i nåd vårt plågoris!
Han för oss mot spanjoren
att värna Portugal:

finns ingen, som befriar från
befriaren Pombal?

Han bygger skepp och städer,
han murar hamn och kaj,
han tar från fromma fäder
utsugna Paraguay.
Han kallar våra kloster
okunnighetens vall,
och munken drivs till arbete
av herren till Pombal!

Han tvingar oss att träla
för kläder och för spis:
att lättjas är att stjäla,
så heter hans devis.
Han trugar oss i skola,
blott kunskap ger han kall:
anamme själva djävulen
markisen av Pomhal!

»Han våra skutor leder
igen på upptäcktsfärd
att vinna makt och heder
som förr i Gamas värld.
Han tvingar oss till lyckan:
du vill ej, men du skall!

Han själv är själva djävulen,
markisen av Pombal!»

I harnesk bland soldater
i fyradubbelt led
han ger med sträva later
befallning och besked.
Han går bland knutna nävar
och väntar på sin dolk;
har han en skonlös fiende:
det är hans eget folk.

* * *

Den stolta, sköna sagan,
nyss rörde den mitt öra.
Det blänkte till likt gryningen,
som solens bud skall föra.
Men ingen tvingar agan
att bli den fries like.
Och sömnigt skvalpar dyningen
ännu kring sömnens rike.

Det mumlar över landet,
det ligger som en mara,
det kunde kanske jagas hän,
om någon djärvdes bara . . .

Där smyger silverbandet
om daln, och jollret söver —
där stå platan- och myrtenträn
med sömnens himmel över. --

MIRABEAU.

Jag hör era viskningar: 'Traître!'
Skrik ut det med dundrande röst!
Och skäll mig 'viveur', 'petit-maitre',
'spion', om det är er en tröst!
Skrik ut: »Du har sålt dig åt kungen,
Gabriel Honoré Riquetti,
du gömmer i magen och pungen
din själ, din paroll, ditt parti!»

Det är sant, mina barn, mina vänner,
jag har sålt mitt parti och min själ.
Det är sant, mina barn, jag bekänner,
jag har sjunkit från fri till en träl.
Du har lefvat bland krogmän och heber,
Gabriel Honoré Riquetti —
du är dömd, du är sjuk, du har feber,
du har illa förrått ditt parti.

Jag har schackrat det bästa jag ägde
för vind och för fala behag,
och hur länge min strid stod och vägde —
men köttet var större än jag.
Min skuld gäldas icke med tårar,
om ni hjälpte mig gråta en älv:
jag förrått mitt parti, era dårar,
men partit jag förrått är jag själf.

Ty det var som ett blommande rike,
och det var som ett fädernesland,
och det ägde ej mången sin like,
och det var mig som världen ibland —.
Jag är Esau, den äldste i ätten,
Gabriel Honoré Riquetti. —
Jag har avhänt mig förstfödsrätten,
Jag har illa förrått mitt parti.

Jag är Esau — om rätten är stulen,
ser ni Israels skuldlösa min?
Det är djäfvulens småsten i hjulen,
som förstöra den bästa maskin.
Men det fröjdar väl flera än satan,
eller huru, min vän från Arras?
Och se vidunderhjälten från gatan,
hur han smilar, den gode Marat!

Dock, jag ber, inga domareminer,
jag vill dömas af eget patti,
jag har sagt er dess namn, jakobiner:
Gabriel Honoré Riquetti.
Jag lydde ej takten af pinnen:
ett folk som en kung blir tyrann.
Mitt parti var mitt vett, mina sinnen,
mitt parti var en självständig man.

Mitt parti var en klippa bland vatten
att bygga ett tidevarv på —
mitt namn var ett tordön i natten,
när det åskade fram: *Mirabeau!*
Mitt steg, när man hörde det knarra,
där eljest blott trippfjät man hör,
kom starkare själar att darra
än kungen, ni skylla mig för.

Ty behåll era tankar och tårar,
på andra er skonsamhet välv:
jag förrått ett parti, era dårar,
men partit jag förrått är jag själv.
Min räkenskap skyller jag ingen —
han sjönk, som han kämpade: fri,
den bräckta, den fläckade vingen,
Gabriel Honoré Riquetti —.

MARAT.

Jag håller ej tal som Danton, jag,
och jag är ej profet som Robespierre.
Jag ger fan er Rousseauska bonbon, jag,
och jag struntar i gycklarn Voltaire.
Vad jag tror? Ja, det vet icke tusan,
men jag tror på min trampade själ,
och jag tror, att den tionde musan
satt ihop min kuplett: »Slå ihjäl!»

Jag tål inga konster och knep, jag,
som den lede ger junkrarna in.
Jag talar med sablar och rep, jag,
och slår käft med madam Guillotine.
Ni som babbla om nåd — jo, jag tackar,
ni som babbla om framtidens stat:
åh, låt gå — här är fullt upp med nackar,
åh, låt gå — låt maskinen få mat!

Och nu är det jag, som är prins, jag,
och nu är det jag, som blir sträng:
när jag letar i minnet, så minns jag,
nådig herrn, vem som skällt mig sin dräng
vems dressyr fått min ryggrad så böjlig
och Babette, stackars tös, som hon är —
nådig herrn tackes finna mig löjlig,
som kan komma ihåg sådant där!

Men ett minne, ett minne, det har jag,
så det knappast kan vägas med guld —
och jag minns, som jag minns kära far, jag,
kära far har ni utpint för skuld.
När han slet, gavs betalning i slängar,
när han grät, fick till svar han ett skratt:
»Nådig herrn tarvar själv sina pengar
till hasarden på hovet i natt.»

Ni, som solat i höghet och prakt er,
bort det, att jag bannar er, jag!
Vem i helvete skulle väl sagt er:
»Ni skall svara för strecken en dag?»
När i sekler man vetat och känt sig
i hägn av sin börds majestät:
att gud fader i sömnen har vänt sig,
vem fan kunde tänka sig det?

Men se nu är det jag, som är prins, jag,
och se nu är det jag, som är gud,
och jag tänker, ni märker jag finns, jag,
ej allenast av snarkande ljud.

Se, ni ser mina byxlösa änglar,
se, de ana var nyck i mitt sinn,
se, de bärga mitt skördefälts stänglar
hos min heliga fru Guillotine.

Ni var fordom som kung i ert landskap
med er brudrätt och tionderätt,
och en gud måtte bo i ert grannskap
och ej vara i gunst hos er ätt!

I som lekten er pantlek, *Bastiljen*,
vi lekes den leken ej mer?

Vi gören I ej vad I viljen,
hur rådde vi slavar med er?

Låt med pomp girondisten förfäktat
sin rätt att få knäcka en nöt,
låt de små borgarinnorna smäktat:

»Ack min gud, vad den gossen är söt!»
Jag ger fan er musik och er sång, jag,
ej mamseller, blott luntor jag tänt,
jag har ingen vitter salong, jag,
mitt namn är Marat — är det känt?

Låt de visa i kapp profetera
allt hvad sumpen om framtiden vet;
jag försäkrar er, spåfolk af lera:
när det hänt, blir jag också profet.
Jag har *blott en sång* till att sjunga,
en stump om en utsugen träl,
jag har *blott en vers* på min tunga:
»Slå ihjäl, slå ihjäl, slå ihjäl!»

Min musa, den tionde Musan,
har mest intet att sia er stat —
men sjung ut, ni som hata, för tusan,
ty hon känner igen edert hat!
I förakt, herre, speglar förakt sig:
säg ifrån, hur det känns, om er täcks!
Mitt långmod har just gått och lagt sig,
och jag tänker väl knappt, att det väcks.

Nå, vad sölar ni där vid kanonen?
Låt Danton hålla prydliga tal,
mina festtal ha åskan i tonen,
och min sång är en avrättssignal.
Ni, som babbla om nåd — jo, jag tackar,
ge fyr — och om framtidens stat —
åh, låt gå — här är fullt upp med nackar,
åh, låt gå — låt maskinen få mat!

CÆSARS TRIUMF.

Hell dig, höge Cæsar,
världens tyrann!
Bålda gallerresar
föra ditt spann.
Högt av tubor dånar det,
vekt av flöjter trånar det
i slavhyrda ljud —
bakom ryggen hånar det:
gud — gud!

Cæsar, din är segern —
smattra, fanfar! —
tauriern och negern
draga din char.
Tungt af kedjor gnisslar det,
mjukt av tungor tisslar det

ur rökverkets sky —
bort i hopen visslar det:
fy — fy!

Purpur är hans toga,
kransen av gull,
folkets slantar råga
Cæsars schatull.
Brutus — vem skall göra det?
Svärdet — vem skall föra det
och kungsgamen slå?
Tyst — han kunde höra det —
Io — Io!

Cæsar, varför ler du,
där du drar fram?
Gläds du, Cæsar, ser du
romarnes skam?
Gläds du så, att trälarna
löpa dig i hälarna
med hell evoë?
Hör de fria själarne:
ve — ve!

Cæsar, under lagern
hjässan är kal,

hyn i morgondagern
grånad och fal —
ålder tär och mattar dig,
ungdomen beskrattar dig,
du gran utan barr —
ingen dödlig fattar dig,
narr — narr!

Livet har du druckit
tomt på dess vin,
tills din glädje spruckit
sönder till grin:
alla kvinnor le åt dig,
männen göra spe åt dig;
ditt smink blekes av --
alla viska ve åt dig,
slav — slav!

Cæsar, varför ler du,
där du drar fram?
Gläds du, Cæsar, ser du,
Cæsar, din skam?
Cæsar, är ditt leende
lugn mot allting skeende,
mot allt på din väg
blindhet eller seende,
säg — säg?

Gläds du åt de hundra
folkslag du slog?
Har av rop, som dundra,
Cæsar ej nog?
Skränet från en källare,
gör det Cæsar sällare?
Kan kval det förströ?
Snart det ropas gällare:
dö — dö!

Gläds du, att vad livet
lovade minst
vart av slumpen givet
spelarn till vinst?
Att, hur djärvt du spelade
ingen tärning felade —
där Cæsar befallt,
lyckan givmild delade
allt — allt?

Sitter du och gycklar
tragikern ut?
Håller gåtans nycklar
handen till slut?
Ler du som den seende,

lugn mot allting skeende,
se'n bågarn är tom —
väger nu ditt leende
Rom?

TYRANNMÖRDARE.

»Liksom Harmodios och Aristogeiton,
när på den signade frihetsdagen
Hippark, tyrannen af dem vart slagen,
han, som Atén med bojor betvang» — —
örat spökar av en halvglömd klang':
»Liksom Harmodios och Aristogeiton» —

Örat spökar av atenarhymnen,
djupt i ett sjunket paradys sjungen,
sjungen i sekler, men än ej förklungen,
ständigt i yngre, friskare ljud
bärande de slitna länkarnes bud,
hymnen, den eviga frihetshymnen.

Namnen äro som eviga gnistor:
tynande stundom, tändas de åter,
facklor för folken och blixtrar för despoter,
frihetssolar med blodigt sken

ännu för mångt obyggt Atén,
flammande, tynande, eviga gnistor.

Namnen, som fällde Tarquinius och Nero,
mördade Cæsar och störtade tronen
brakande samman i revolutionen,
namnen äro en flygande brand,
fångad och svingad från hand till hand,
fräsande mot varje Tarquinius och Nero.

Dig, o Harmodios, dig, Aristogeiton,
ja, av min själ har jag hatat eder,
slagit med hån eder bildstod neder,
bländade borgares hyllningsstod,
sudlad med snillet och kraftens blod —
du, o Harmodios, du Aristogeiton!

Ja, ty er arm, som för frihet lyftes,
krossande bistert tyrannförtrycket,
krossande den ädlaste stenen i smycket:
stenen, som ringen tillsammans höll,
krossades, när Hippark, den ädle, föll,
när eder arm för frihet lyftes.

Ja, ty er blix, som evigt drabbar,
drabbade djupt under pansarskruden

människohjärtat hos den juliske guden;
stenen, som jordringen samman höll,
krossades, när Cæsar, den ädle, föll,
föll för blixten, som evigt drabbar.

Ja, jag hatar er lömska gnista,
gnistan, den smygande, avundsamma,
redo att bryta ut i en flamma,
där en naturens jättemakt
hänförda andar i länkar lagt,
länkar, som fresta er lömska gnista.

Ja, jag hatar — och dock, när bomben
sprängdes, som skakade mäktigt åter
knäna under Europas despoter,
vände jag blicken tacksam glad
åter till eder och Aténas stad,
tackande eder och frihetsbomben.

Hör, den spökar igen i mitt öra,
hymnen i glömda sekler sjungen,
sjungen i sekler och än ej förklungen,
bärande de slitna länkarnes bud
upp till den eviga frihetens gud —
hymnen tonar sakta för mitt öra:

»Liksom Harmodios och Aristogeiton,
när på den signade frihetsdagen
Hippark, tyrannen, av dem vart slagen
han, som Atén med bojor betvang» —
hör, den stiger med brusande klang:
»Liksom Harmodios och Aristogeiton.» —

GRACCHERNAS MODER.

»Du, Cornelia, minns du, när förr en gång
jag, din fiende, spefullt spörjande bad:
'du, Cornelia, Scipios dotter,
visa mig, du, dina skatters rad'?

»Svaret var sol och löje och jubel och sång:
'se mina skatter, se mina Graccher tolv!
'Tyst anklagande gudarnas lotter,
stod jag med skam på den lyckligas golv.

»Du, Cornelia, ser du, den kom en gång,
hämdens stund, den av ödenas gunst jag bad —
nu, o Cornelia, Scipios dotter,
visa mig nu dina skatters rad!

»Ej som fordom kommer ditt svar i sång,
jag, den barnlösa, står på en likes golv.
Gudarna jämkade olika lotter:
hämta mig fram dina Graccher tolv!

»Vad? Du tiger? Du, som ej lätt var tyst,
bragte en vän din Tiberii dygd på tal
eller din Cajus eller Sempronia
eller de andra i dödens dal!

»Blek vid väggen står Afrikanens byst,
sluter ögonen, liksom han kände dem ej:
honom där borta, som byggt Junonia,
honom, som smickrade Roms plebej.

»Blek och bister ser han ej längre dig,
du, som vårdade illa det arv han gav:
sönerna, Scipios dottersöner,
strafflöst dräpta som huttlad slav.

»Dig anklagar han: icke till ärans stig,
icke i segrarens spår du hans ättmän lett —
icke den krans, som för sekler kröner,
folkförledarens död du dem gett.

»Se din Cajus! Ser du ditt huses skam?
Brynen rynkade — trotsig och brusande vild!
Ser du mannen, som dräpte sin svåger?
Se, och vänd emot väggen hans bild!

Se Tiberius! Ser du ditt vita lamm?
Dragen, Cornelia, äro Cornelias' drag?
Hell dig, moder åt demagoger!
Hell dig — fattig är du som jag!» —

Tyst i salen sländorna skötte sitt värv.
Blott Cornelia steg från sin pall och gick
sakta ur sin Misenska villa,
följd av sin leende oväns blick.

»Lagom modig är hon, om även kärv:
Scipios dotter måste dock låtsas stark.
Ensam spelar hon rollen illa,
fri från vittnen i halvskum park.» —

Hör: på porten vart där med hast ett dån —
se: för undrande kvinnors och slavars hop
trädde därute en prunkande skara
svenner med främmande hälsningsrop.

Hon, Octavia, glömde en stund sitt hån,
såg, hur tjänarne räckte sitt välkomstvin,
såg, hur i balarna lyste det klara,
stenprydda guldets av skålar och skrin.

Steg ifrån parken Cornelia till Scipios bild,
lagerprydde den, glad av sin faders glans —
virade varje av sönerns stoder
moderligt stolt med en eklövskrans;

hälsade sedan de främmande värdig och mild:
Söken I Scipios dotter på främlingsbänk?» —
»Nej, härskarinna — åt Gracchernas moder
konungen bringar sin hälsning och skänk!» —

TYRANNEN

1. — *Tyrannen.*

INNEHÅLL.

Soldater.	Condottiere.
Fru Fortuna.	Ödets man.
Tyrannen.	Trumman.
Il principe.	Kriget.
Macchiavelli i Inferno.	Den falske Dmitris marsch.
Ingen.	

SOLDATER.

Jag svärmar för granna soldater,
soldater i grann uniform,
och äro de morska krabater,
då ta de mitt hjärta med storm.
När tappert i takt med musiken
regementena troppa förbi,
prediken, apostlar, prediken —
jag hör till soldatens parti.

När sablar och mynningar glindra,
en sävskog av vajande rör,
den blick, som ej tvingas att tindra,
betalar jag ingenting för.
Ty brinner i ynglingaglöden
ditt hjärta vid livets låt,
då skyldrar du gärna för döden,
som nalkas med pomp och med ståt.

Vid hornens och flöjternas toner
med raska och rungande fjät,
ledsagad av mörka plutoner,
presenterar sig hans majestät.
Och fanorna sjunga i vinden
en ärans och bragderns sång —
det blossar en längtan på kinden
att själv gå i ledet en gång.

Jag svärmar för brokiga rockar,
jag svärmar för brokiga dåd:
må fredskökets samtliga kockar
se'n duka sitt rika förråd!
Må sedan den ängslige fjäskan
välsigna juristernas dar:
jag håller det med soldatesken,
som sällan processar, men tar!

Den dagen är redan besluten
i gudarnas rådslag, o värld,
då åter den gordiska knuten
får be om en krigares svärd,
då intet orakel vill svara,
fast dödsångest svaret begär —
då fram med kanonerna bara,
ock vila er, skrivare, där!

För morska soldater jag glöder,
jag själv är en liten soldat,
och varest en krigare blöder,
där viskar mitt hjärta: kamrat!
Mig vämjer det eviga kivet,
där nålen som klinga man för —
jag kastar min tärning om livet
och dör som soldat när jag dör!

FRU FORTUNA.

Fru Fortuna har ett löje på sin läpp
emot allt,
mot oss alla, som hon ser vid sin fot,
oss, som lystra, när till pol eller stäpp
hon befallt
oss gå dåd eller dödar emot.
Fru Fortuna har ett löje på sin läpp,
ser oss lystra utan kny eller knäpp.

Klent lönar hon sin trogne vasall:
lite pynt
av kraschaner och förgyllning hon ger,
lite' strunt, lite' talmimetall,
lite' mynt,
om man tåligen väntar och ber.
Klent lönar hon sin trogne vasall:
bara pynt, bara talmimetall.

Fru Fortuna, med ditt löje emot allt,
 höga fru,
våra tankar, våra hjärtan du har,
men ditt eget, om det finns, är det kallt,
 liksom du,
och Gud Fader har visst fått det i förvar.
Fru Fortuna, du har löje på kind:
det är lent och bedrägligt som en vind.

Men nu runggar det i tilja och panel
 som av stål,
som av dunkande krigaregång,
och nu nalkas han dig, värdig och stel,
 din gemål,
och om seger frasar vimpeln på stång:
han har brutit alla dödar över pol, över stäpp,
han har jagat dina löjen från läpp.

Han tigger ej, han böjer dig ej knä
 som vasall,
hans stämman är ett sjungande järn.
Du är värnlös såsom halm eller trä
 mot metall,
och du skälver som för stormen en tjärn.
Han tigger ej, han vinner som metall över trä,
fru Fortuna sjunker lydig på knä.

Fru Fortuna, du är maktlös, du är såld,
höga fru:

han har kommit, som kan kväsa din makt.

Han tiggde ej, han tog dig med våld
i ett nu,

och för svagt var ditt löjes förakt.

Han har druckit, där vi törstat, han har vunnit
där vi stritt:

han ensam har ett isigare hjärta än ditt.

TYRANNEN.

O I humana frihetshycklare,
I festdagssångare, I skåltalsgycklare,
I alla frasers oförtrutne dunderare,
I alla Hamlet-Brutusars beundrare —
jag ser ert apgrin, när jag nämner mannen:
den störste hjälten och martyr'n — tyrannen!

När sömnen dåsar i de skumma staterna,
då lekes blindbock tryggt av diplomaterna,
av hovstallmästarne och attachéerna
och edra andra hjältar på dinéerna,
som skölja sina skåltal med Ayala
och låta eder räkningen betala.

Men knotar det en dag bland kvarnens malare,
och mumlar det bland festernas betalare,
och skräna struparne och knytnäs händerna,
och myllra proletärer fram ur gränderna,

då blir det annan lek än blindbocksleken,
då tarvas annan konst än skära steken.

När gatans stena dansa under fötterna,
och berg och backar lösa sig från rötterna,
när luften ligger kvalmigt tung och kvävande
och slott och kyrkor äro såsom bävande,
när barn och kvinnor sjunga marseljäsen,
då tarvas mer än kunskap i fransäsen.

O I, som pretlen i de lärda skrifterna,
om folkets yra och om överdrifterna,
som hållen styvt på friheten och drömmarna,
jag ville se ert släkte fatta tömmarna.
När frihetsstormen viner över jorden,
jag ville, att man toge er på orden.

Jag ville se er om hvarandra löpande
och överläggande och kannor stöpande,
jag ville se er måttlighet predikande,
tills skräcken satte munkorg på ert skrikande.
Jag ville se er hjälplöst söka mannen,
den ende frihetsskaparen — tyrannen!

Det är ej utan att de honungstungade
sist finge känsel av, hur marken gungade.
O J, som stryken med de lena händerna,

man skulle tacksamt visa eder tänderna,
I skullen slockna på reformkalaser,
förgiftade av edra egna fraser!

Men då — när elden fräser över länderna,
då rycker hjältens tappra hand i bränderna.
Han vågar livet för att kväva lågorna
och ger med handling släktet svar på frågorna
och bjuder stormen och förstummar pratet
och får som lön förbittringen och hatet.

Nog visste Cæsar, när med veteranerna
han tappert gick att kuva pompejanerna,
att många de, som nu för hjälpen bugade,
med lömska dolkar bakom ryggen trugade;
nog visste han, hur tungt hans våg var lastad,
när käckt han talte: »Tärningen är kastad».

Nog visste hjälten, att till lön för striderna
han skulle bära hatet genom tiderna:
fördömas skulle Romas riksbevarare
av alla äkta frihetens försvarare.
Ja, Cæsar visste, hur hans våg var lastad,
och sade ändå: »Tärningen är kastad».

Se, därför, I humana frihetshycklare,
I festdagssångare, I skåltalsgycklare,

I alla frasers oförtrutne dundrare,
I alla Hamlet-Brutusars beundrare,
se, därför nämnde jag den skydde mannen,
den störste hjälten och martyr'n — tyrannen!

IL PRINCIPE.

Jag ser hans skuggbild mot Toscanas eter,
en skarp profil av några djärva streck,
en strimmad pannas illdådfyllda veck —
Il Principe på tuskiskt mål han heter.

Nyss sluppen ut med nöd ur fattighäktet,
till alla medel färdig och bestämd,
blott han får skylä skammen med sin hämd,
ett fullblodsexemplar av tigersläktet.

Hans mörka minnen ligga ännu färska,
han har ej ätt, han har ej fosterbygd —
så ger han avkall på varenda dygd
för detta enda paradiset: — att härska.

Han friar djärvt till tappre mäns Fortuna,
han bygger välde på ett myteri,
han låter sticka alla nobili,
och nästa morgon skall hans lov basuna.

Jag ser hans bild — han har ett drag av satan,
av högmodsdjävuln stor i sitt förfall,
han står i fönstret där och lyssnar kall
till gamla gubbars jämmerrop från gatan.

Han lyss och ser det fuktigt röda stålet
i bröst och strupar sänkande sin spets,
han ser den rasa, kampens vilda hets —
hans blick är ljus — han ser det stolta målet —

det stolta målet — alla sagors saga,
Paris' och Roms och alla hjältars dröm!
Han står och lyss till fagra planers ström,
när mördarbanden genom staden draga.

MACCHIARELLI I INFERNO.

Signor,
jag bringar min tack så varmt jag förmår,
er bok har skänkt mig en sällsynt uppbyggelse.
En gång eller två på tusen år
får man läsa så vederkvickande styggelse.
Välkommen hit ner i min gästfria krater
och finn i Infernos stat idealet av stater.

Stig in i min mottagningssal —
ni skall se, hur alla förguda er.
En välkomstpokal
med sjudande beck vill jag bjuda er.
Ni skall se, Hekaté, det fryntliga skrället,
tar mor er så, att ni strax blir hemma på stället.

På tal om er bok,
ni är vorden min älsklingsförfattare.
Min hovrecensent, herr Snok,

som säger sig sällan ha läsit besattare,
har funnit den likna ett dägellik ormgiftkok.
Jag själv har lett som en tok,
och i varje helvetets krok
i stelkramp krymptes en skrattare.
Nå, slutet är något mattare,
det synes mig misstänkt, nästan moraliskt
och mera patetiskt än infernaliskt.
Vad säger ni? Misskänd? Jag ber, excellens,
min makt och mitt vett ha också en gräns,
och mitt språk är törhända ej grammatikaliskt.
Säg ut — men bliv stående gärna, om stolen bränns.

Ni säger, att världen ät full av pöbel.
Ja väl, excellens, det är min fröjd,
jag har rikliga skäl att känna mig nöjd,
där är nästan folkbrist i himlens höjd,
men hos mig är där gäster för varje möbel.

Ni säger, att världen är trång för de ärliga,
de fåkta vikande tum för tum.
Ja, det är det härliga,
de vandla och handla i plikternas snäva rum,
den gode skall alltid synas dum
och hans lagmätta vägar besvärliga.
Ty medan han väger på medlen och orden,
den kloke slår till och erövrar jorden.

Ni säger? Vafalls? Är meningen så?
Om de gode lärde sitt bästa förstå,
de stridde mot ondskan med onda vapen?
Det klingar som argaste fiendskapen:
säg, är ni hussit eller vederdöpare
eller eljest en överlöpare?

Jag märker, att ännu ni vacklar i tron;
dock, när ni vistats en tid i mitt rike,
nog lär ni er ställets uttryck och ton,
ty här är den ene den andres like
till åsikt, till sed och person,
och ingen, som lyder min statsförening,
får hysa en egen, avvikande mening.

Signor,
ert sista kapitel
får ni allt koka om i er hjärnas kittel,
att ingen er missförstår.
Nu kunde man tro, om man tog er på orden,
att ni ville förjaga Inferno från jorden.
Jag älskar ej heller er sympati
för det stolta, starka och stora —
en statsman, förständig och fördomsfri,
en man som ni
får aldrig sitt ögonmärke förlora
för drömmar och svärmeri.

Just det är vår stolthet vid helveteshärden
att ej vilja tro på det stora i världen.

Vafalls?

Vad står ni och mumlar, herre?

Ert himlande synes mig ytter värre,
ta mig hin, jag begriper er alls!

Ni darrar:

aha, nu lyste det hemskt i min själ:

vad vill ni bland djävlar, ni störste bland narrar?

Ni svärmare,

som av läkarenit slår de sjuke ihjäl —

likt andra den onämndes härmare,

dem på kors och påle man spikat,

när de välment sin dårskap predikat!

Och er har jag bjudit till min lokal —

drag ut, jag skall visa er ofördröjligt

en genstig till himlens sal;

får jag be er försvinna så skyndsamt som möjligt:

det bleve en outplånlig skandal,

om man hörde, att hin kan ta miste så löjligt!

INGEN.

Och spørjer du mitt namn, o Polyfem,
vad namn jag bär bland män på jorderingen,
min ätt är mäktig och min börd förnäm
och stort mitt rykte — har du hört om Ingen?

Ty ingen ringa man kom till din port
att oförsynt med jättens dumhet skoja,
och ingen gjort den bragd, som Ingen gjort,
ty med *en* häst har Ingen tagit Troja,

Och ingen kom som Ingen utan men
från fallets ö och trånande sirener,
där över reven glänsa döda ben
av lättbevekta, drunknade silener.

Och ingen undslapp Scyllas gap som jag
och gled Charybdis fintligt mellan klorna,
och skall ej Ingen lura dig i dag
stäng in i kojan getterna och korna!

Du slukar mina skeppskamraters kött —
o mina män, till vilken död I gingen!
Men just den man, som till ditt fall du mött,
du skonar Ingen, du som skonar ingen!

Du krossar åter två av mina män
men håller kvar din orm i fångenskapen —
du stänker blod: jag stänker väl igen,
och du har själv förfärdigat mitt vapen,

Ilärnäst du störtar upp på dina knän
och vrålar ut ditt kval för brödraringen,
vem, tror du, svarar på ditt gälla skrän:
»Hjälp, Ingen slog mig, jag är dräpt av Ingen?»

»Om ingen slog dig, varför vrålar du,
du dumaste i hela brödraringen?»
»O, jag var stark, ja starkare än sju,
men ingen man är starkare än Ingen!»

CONDOTTIERE.

Omkring läpparnes vrår
ett leende står,
varje fras flyter formskön och ledig
Han är villig och god,
han har kraft, han har mod —
men förför han ditt öra, då ve dig!
Ty väl klingar hans ord, och väl slår hans bravad
men i dag lyder lösen för Genua stad,
och i morgon han slåss för Venedig.

Han har skiftande smak
för person och för sak,
jämt på nytt är hans hjärta betaget.
Det han älskat i går,
som en spirande vår,
står förvissnat i dag och bedraget.
Men med bultande pulsar och sporrhuggen häst

drar i dag som i går han till fäktningens fest
och för sina kämpar i slaget.

För en stad, ett palats,
för en dam, för en sats
är han rustad med värja och tunga.
All sin själ, all sin makt
i sitt vapen han lagt,
och han fäktar, så nejderna runga.
När han tog sitt parti, när han fäste sitt val,
såg han aldrig på fiendens styrka och tal,
ty han själv är så god som en klunga.

Och han njöt av var stöt,
den med blod han begöt,
som han njöt av var stöt han parerat:
varje kvart, varje kvint,
varje blixtrande fint,
som han bara på lek paraderat.
Men när satsen var dömd eller ovän låg död,
och när bifallets virvel kring segraren ljöd,
den fallne han tyst saluterat.

Hans kamp är hans ro
och han tvivel hans tro,
och han skiljer ej kol ifrån krita:

med en kvint, med en kvart
av det svartaste svart
kan han lätt få det vitaste vita.
Slå ett slag till hans hjälp, och han gäldar dig den,
den hulpne kan varda en mäktig vän,
men håll värjan beredd till att bita.

Omkring läpparnes vrår
ett leende står,
varje fras flyter fornskön och ledig.
Han är villig och god,
han har kraft, han har mod,
men förför han ditt öra, då ve dig: —
ty vart ord och var stöt och var fint och vart slag,
de gälla allenast hans eget jag —
varken Genua eller Venedig.

ÖDETS MAN.

Kall och grå är blicken, framåt den trår,
framåt över sjöar, som väsa och vina,
framåt genom bris, som planka och lina
envis och förbittrad ruskar och slår.
Sjö och segel trasas, i seglarens spår
havet fylls med vita vålnader av döde —
kall och grå är blicken, framåt han trår,
buren av sig själv och sitt öde.

Kall och grå är blicken, tanken är klar,
handen är på styret, spänstig och säker —
lägre sjunker himlen, högre havet vräker,
sista segeltrasan stormilen tar.
Som en bruten stubbe masten är kvar,
skadeglada vågsvall plankorna lossa —
hård och fast är handen, tanken är klar:
stormen lyfter armen att krossa.

Snåla givarinna, giriga liv,
nidsk och njugg att föda, snar och snäll att mörda:
där du intet sådde, karga, vill du skörda?
Handen, tom på skatter, lyfter en kniv!
Djupt i salta vågor seglaren riv,
öka med en vålnad raden av de döde:
snåla givarinna, giriga liv,
snåla med ett människoöde!

Stormen lyfter armen — bödel, slå till:
några svaga plankor tysta skola springa.
Ingenting är mycket, ingenting är ringa,
där ett mäktigt ödes länkare vill.
Stormen lyfter armen — blicken står still —
länge spända tofter bågande knaka:
liv och storm och öde, krossa, slå till! —
Bister dyning vacklar tillbaka. — —

Vilda storm, som skonar, liv, du, som spar,
såg du, när i hugget din arm du fick sänka,
ur den kalla blicken segrande blänka
spegeln av en stjärna, som dimmorna skar?
Såg du djupt i själen den endes försvar,
han, som ensam trotsar varslet av de döde:
vilda storm, som skonar, liv, du, som spar,
vräktes du till skum mot hans öde?

Stolta härskartankar drömde i hans blick,
starka formartankar, skarpare än svärden:
aning om en spira, svingad över världen,
rysande i rädsla genom stormilen gick.
Stormens andar skälvde vid härskarens nick,
vreda, vita vågor tvingades att skona,
stormen såg med skräckfull vördnad i hans blick
drömmen om hans väntande krona.

Vilda, vita vågor slungade sin kam
sprutande mot molnen i vanmäktig vrede:
tryggare än örnens unge i sin rede
fördes den förvägne i fasorna fram.
Genom tjut och nödrop rösten han förnam,
rösten i sitt inre gamla löften viska —
lugn han såg, där jagande farkosten sam,
skummet emot himmelen piska.

Kall och grå är blicken, framåt han trår,
framåt över sjöar, som vina och väsa:
ljus och gyllne framtid aningen kan läsa
ritad, där stormmolnet hotande står —
framåt över bränning, som ursinnig slår,
framåt genom vita vålnader av döde:
kall och grå är blicken, framåt han trår,
buren av sig själv och sitt öde.

TRUMMAN.

Orörliga som spjut stå tysta poppelträn
mot slätternas ljusnande rand.

Ett virrvarr av toner tynar sakta hän
i västerns dimdunkla land.

En aning av flöjter, av skramlande kastanjett
än viskar i öronen på slumrande slätt,
än kvider violin sin sång om böjda knän
och om tårar, som sugas av sand.

»Nous dansons, nous dansons» — det är orgiens
röst som dör,
det är livsledans falskstämnda skratt.

»Nous dansons, nous dansons» — det är sjuka
nervers kör,
som stormat en feberhet natt.

Det dansade i blodet en överretad hast
att fånga det sköra prålet, innan sista bubblan brast —
och nu är natten slut: det gulnar utanför,
och balljusen avtyna matt.

»Nous dansons, nous dansons, papillons de rococo,
 medan blekheten skyles av smink:

Stäm upp, I violiner och låt samtliga pukor gå,
 än lyder la France vår vink!

Kom, låt en menuetto oss tråda, min galan:
dansons, eh bien, dansons, ah, danson sur le volcan!
Ma chère är slapp i leken och dess läppar synas grå:
 qu'importe — bara foten är flink!

»Fini!» — Allt förgår i morgonrämnans glöd,
 som om himlen i eldsflammor stod.

»Bah, solen är ett svärd, och skyn är en sårnad röd,
 full av droppande människoblod.

Bah, morgonen är en afton och dagen en domedag!»
Knappt glida slappa fingrar över lutan ett drag.

»Bah, världen är en gäspning, och människan är
 en död,
och dårskap den hoppfulles mod!»

»Fini! Men låt oss dö som på bålet Sardanapal,
 låt oss spela vår morgon ett spratt!

Qu'importe, att himlen färgas och morgonens
 hane gal —

 mer vin och mer smink och mer skratt!

Än är det natt i Frankrike, så länge kungen vill —
låt bomma alla fönster och skruva luckorna till:

stäm upp, I violiner, stäm upp till lekande bal,
och vare för evigt det natt!

»Ah, dansons, ah, dansons, papillons de rococo:
kom, herdinna, och kom, min galan!

Om moucherna dansas lösa och puderskyarna gå,
ah, dansons, attendons le volcan!

Törhända var det en sägen, att morgonens ljusning
gryr,

åh, hell den eviga nattens amourer och äventyr —
åh, spe åt det fruktade spöket! — Mon dieu,
varför blekna ni så
för ett avlägset, doft rataplan?

»Mon dieu, det är vakten bara, slottets schweizare-
vakt,
som trummar därute revelj!

Det är tyskarnes drumliga pinnar, som rulla sin
haltande takt —

bryt halsen av denna butelj!»

Rataplan, rataplan —. »Vad rör oss en virvels låt?
Vad är oss ett vaktombytes tröttsamma krigarståt?
Mig synes, som redan vulkanen aska på kinderna lagt,
vad är det som skrämt er — förtälj!

»Det nalkas, det växer, du bleknar, min kusin,
det är intet reveljen du hör.

Det dånar, det skakar som en brakande lavin —
vem är det som trumpinnen rör?

Så rullar intet tordön för en näve, som är lejd,
så manar ingen legoknekt till dåd, till dom, till fejd —
jag läser ett svar i din dödsstela min:
nu är natten förbi utanför!»

Förbi — rataplan — papillons de rococo,
er orgies tvivlande spe.

Till storm, till attack dessa trumvirvlar slå,
till fejd emot ynka och ve.

Rataplan — rataplan — det är nya tiders makt,
som lämnar vaktombyte åt eder trötta vakt,
det är gubbarnes sekel du där såg förgå,
le jour de gloire est arrivé.

KRIGET.

Kriget, jag anar, det nalkas,
det väldiga, härliga kriget,
vaknandet efter en rolös blund;
och om så murarna ramla
i blixstens och brakets stund,
kriget, det väldiga kriget
är ifrån himmelen stigit,
såsom en stämman, som väcker
den sömn, som ej längre är sund.

Kvävande unket är lugnet —
den långa, gäspande freden
söver allt med tyrannisk palm;
och om du dåsar på svandun
eller på armodets halm,
freden, den gäspande freden
fjättrar dig ändå i reden,
vägrar dig lemmarnas svängrum
i bommade kamrars kvalm.

Upp, det är åska i luften,
kom ut till blixternas gamman,
upp till nalkande åskors brus —
eller du krossas törhända
under ditt ramlande hus —
upp till blixternas gamman,
eja, den rensande flamman
bär under åskans vingar
det saknade regnets sus!

Hör du moskiterna surra,
hör du dem surrande ljuga
om mänskornas hotade vilas fred:
åskan kallar på regnet
att dränka moskiterna med!
Hör, hur moskiterna ljuga,
och känn, hur de sticka och suga,
och vet, hur de rädas för åskan,
som piskar moskiterna ned!

Kriget, jag hör hur det nalkas,
det härliga, ärliga kriget,
hycklarnes fasa och svekets harm —
det kvävande kvalmet är viket
och trycket, som pressat din barn:
nog är där viskat och tiget,
hör du, nu talar kriget —

fyllen er, flämtande lungor,
och lyft dig, domnade arm!

Nog är där viskat och tiget —
du agg, som gulnat i freden,
låga, smygande, fega hat:
upp och kläd dig i pansar
och slåss som en ärlig soldat,
ej mer en krypskytt i freden,
nej, som den manliga vreden
klädd i flammmande rosor
och stolt av ditt ärende, hat!

Nog är där viskat och tiget,
nu tar naturen till ordet
med fyllda, brusande lungors kraft.
Sladdrande lismaretunga,
var glad åt det välde, du *haft*:
nu tar naturen till ordet,
nu slår förnuftet i bordet,
och flosklernas mässande trollsång
späker ej ådrornas saft.

Se ut, det nalkas, det nalkas,
det lyser och brusar och viner
fram över träskets kvava fred —
människor, höjen en lovsång

att hälsa befriaren med:
ja, jag förstår era miner —
håll er i lä, byzantiner,
blixten kunde ta miste
och slå byzantinerna ned.

DEN FALSKE DMITRIS MARSCH.

Marsch, rör trumman, knektar,
låt Dmitris tunga tala,
så alla de visa tungorna
tystas till i sitt dårska prat;
ty löpa ej många toner
på trummans korta skala,
spela på tonen Dmitri:
jag menar den hörs, soldat!

Jag lärer väl aldrig räknas
som en ann till de legitima:
samt skylla de på min tunga
och samt på min grova hud;
men är bara min stormhatt säker
och min näves klinga prima,
så må rätten vara av djävulen,
om den ej skulle vara av Gud.

Och har jag ej blått i blodet
som en ättman av bleka zarer,
så har jag en rödare vätska
än nånsin en boren zar;
och är jag, som prästen mumlade,
en bastard ifrån era bojarer:
som ni ser, var den kvinnan duktig
och den karlen en duktig karl.

Marfa hette min moder
och var Ivans och er zarevna,
eller kanske hette hon Marfa
och var hustru åt Ivans träl —
men jag själv heter säkert Dmitri
och min hustru Dmitrijevna,
och förrän jag kröntes om tinningen,
var jag krönt i min stolta själ.

Ja, stirra mig, präst, i ögonen,
och fråga, som folket frågar,
om jag räds för en meneds helvete,
när det gäller min kronas rätt:
räck mig din gyllene bibel,
jag svär, så ofta du vågar:
våga, så ofta du hungrar,
jag svär, tills ditt öra är mätt!

Jag svär, jag är Ivans Dmitri
och min hustru Dmitrijevna —
jag svär det vid himmel och helvete,
vid min salighets hopp jag svär:
boren är jag med krona
och boren hon till zarevna,
ni skall se, huru sobelkappan
hennes furstliga skuldra klär.

Munk, har du älskat nånsin?
Har du sett mina pärlor lysa,
mina älskade blåa pärlor?
Du tiger — välan, så tig!
Ty du känner ditt helvetes rysning,
du vet ej, hur himlar rysa:
när kronan blänker för folket,
hur pärlorna blänka för mig.

Munk, så räck mig din bibel,
jag svär, så ofta du vågar:
Marfa hette min moder,
och Ivan hette min far —
och lågar ditt helvete mäktigt,
starkare himlen lågar
och namnet jag lyfter till himlen,
du ser, på min härs standar

Given hit min gyllene krona,
när krigets tuppar gala:
jag pressar den över min stormhatt,
jag pressar den stadigt ned
marsch, rör trumman, knektar,
låt Dmitris tunga tala:
och mäkta de taga min krona,
må de taga huvudet med!

NAPOLEÓN

INNEHÅLL.

Vive l'empereur!	Waterloo.
Den 10 augusti 1792.	Le Rève.
Hatets son.	Napoléon III.
Austerlitz.	Bismarck.
Ideologer.	Déroulède.
Madame Sans-Gêne.	Han kommer åter.

VIVE L'EMPEREUR!

Och Frankrikes unga seigneurer,
dem papporna sänt till Brienne
att fostras för härens honnörer,
som det anstår adliga män,
de handskas med bok och med sabel
ungefär som de finna för gott —
men man är ju en född konnetabel,
när man fötts med ett »de» och ett slott.

De skryta om fädernas dater
och kusinernas konungagunst,
och de tvista om tron med sin pater
och kalla hans dogmer för dunst.
Repliken de munvigt parera
med fraser ur filosofin:
»Crispin, ni skall ej disputerar,
det står i *Encyklopedin!*»

»Och Crispin — ah, se junkern med hatten!» —
»Korsikanen!» — Den nye Plutark!
Och stojet och stimmet och skratten
ge eko i krigsskolans park.
»Se bokmaln!» — »Se kryparn!» — »Se krukan!» —
»Ska vi tämja den bitvargen?» — »Kör!» —
»Vi ska ge'n, vi ska flå'n, vi ska stuka'n,
förbannade fattigseigneur!» —

Hör, det dansar, det skrattar, det flaxar
som av skator, som nyss flugit upp,
och väl trettio krigiska kaxar
anstorma i travande trupp.
Förskrämd höjs en gossblick mot svärmen,
med fart slås tillsamman en bok.
»Åh, vi känna din lunta på pärmén
liksom dig på din hatt, stackars tok!» —

»Monsieur håller till bland de döde,
med Sulla han räknar sig släkt:
och härmar han icke hans öde,
i stället han härmar hans dräkt.
Den är lånt av ett forntida rike,
den är sömmad på gudarnes mark —
men se, hatten, var den har sin like,
det gissar ej själva Plutark.» —

Han står där av alla begäpad,
 och han biter sig läppen till blods,
 och är han till underdjur skapad,
 som ett vilddjur är han till mods:
 »Gån I till er barnlek på planen!
 Gå hem, ni, och knapra konfekt!» —
 »Ma foi!» — Har man hört!» — »Korsikanen!» —
 »Står det ej hos Plutark, är det fräckt!»

»Don Quijote!» — »Petit maître!» — »Kamrater,
 får den tiggaren gyckla med oss?» —
 »Hav en salva tillhands, kära pater,
 om av krukans ett öra går loss!» —
 »Ha, till hjälp! Men han rivs ju, den katten,
 och han bits ju, och fradgan står vit!» —
 »Markisen har svimmat, stänk vatten!» —
 »Korsikan, det skrivs upp på kredit!» —

»Han är vild, han är född av barbarer!» —
 »Han blir aldrig en hovman som vi!» —
 »Må han sällskapa sina Cæsarer
 och Plutarkos hans skräddare bli!»
 »För de romerska tigrarnes like,
 kamrater, salut och honnör!» —
 »Hell — hell dig, despot utan rike!»
 Qu'il vive — qu'il vive, l'empereur!» —

Han småler, han ler åt sitt tadel,
åt smädarnes gäckande kör.
Han ler — det var Frankrikes adel,
som ropade »vive l'empereur!»
I tankar han sidorna vänder,
han förgäter sin käre Plutark —
nu halkar den tyst ur hans händer
till vila på mossvuxen mark.

»L'empereur!» Han hörde det eka
allt längre i fjärran och dö —
och han minns, han den klangen hört leka
bland bergen på Korsikas ö.
Han minns ifrån ensamma drömmar
en aning, som gjort honom rik —
som sirat med purprade sömmar
syrtuten, som skälldes antik.

Han minns väl, hvad kvällsvinden sjungit
i löven för visor ibland.

Han minns väl, vi stundom han sprungit
från bänken med blicken i brand.

»L'empereur! Ah, ni stolta kadetter,
när på allvar ni sjunga er kör —
och när alper och floder och slätter
sjunga med i ert »vive l'empereur!» —

DEN 10 AUGUSTI 1792.

Nyss skrällde därute på gatan
hans korta befallande ord
med ekon av »Dö då, din satan»
och »Ventre-saint-gris, det är mord».
Nyss sprängde hans hejdukar porten
utan bistånd av husvärd och smed,
och med liar och knivar och fälld bajonett
stöttes hovmän och schweizare ned.

Sen rullade genom gemaken
de barbentes sopande fors —
nu funderar kaptenen på saken
med hakan mot armar i kors.
Än knallar en salva på gården,
än gnäller en döendes skri,
än skråla förkylda gamånger: »Allons,
enfants de la Patrie!»

Det kikar små hål efter kulor
i vassen av Sèvres-porslin.
Det snirklade skåpet fått bulor
av skräck inför oklokratin.
Gobelinen, man kluvit och trasat,
var fordom en »kröning i Rheims»,
och den bild, där man ristat sitt stolta förakt,
var en bild av rouén Louis-Quinze.

Men ljusen, som högst ifrån loftet
av förtvivlan tumlade ner,
fått sällsamma grannar i stoftet
bland klumpar av mylla och ler:
en ursinnigt tilltygad matta
med fotspår av oklokratin,
med skåror och rispor och smutsiga tår
en matta av vit hermelin.

Och borrad i håriga testar,
som sökande gömsle och huld,
halvt krossad av rasande bestar,
en leksak av stenbesatt guld. —
I blodpölen vilar sig schweizarn
som, näsgrus mot golvet och stum,
i mattan högg ett försvarande grepp,
tills han fick sina nödiga tum.

Likt trollpackeögon det lyser,
likt pupiller i grönt och i rött:
ty giftet, som leksaken hyser,
är dämpat för stunden, ej dött.
Det dräps ej av revolutioner,
det har dem att nära sig av —
det skall ligga och lysa och skina till sist
på den sista människans grav.

Från ögon till ögon det strömmar,
det lidelsens ljuvliga gift,
det skänker så härliga drömmar,
det egggar så väldig bedrift.
Den ensamme unge kaptenen
är dövad för knallar och skri,
han kröker sin fältherreläpp åt »Allons,
enfants de la Patrie!»

Han drömmer, att murarna vika,
han ser det omöjliga ske,
fast ideologerna skrika
om våld på en nytänd idé.
Han hör som ett dån av saluten
och av massornas sorlande lov —
det är, som härinne i sagornas borg
hans fésaga bidande sov.

Det prasslar av visslande kulor
och marscherande krigares takt —
det skymtar en världsdel i smulor
kring kröningens glimmande prakt —
miljoner af bländade ögon
inför kronans ädelstenssken — —
»Men i gudarnes namn, var dröjer ni då
sådan tid, medborgar-kapten?

»Se, stum, draperad i kappan
och med hakan mot armar i kors!
Om han hört våra gallskräk i trappan
vill Danton vara skapt som en nors!
Konventet befäller er lämna
Tuilerierna inom en kvart —
medborgar-genralen har order för er,
medborgar-kapten Bonaparte!»

HATETS SON.

Han såg, hur deras öga brann,
han hörde det: »Despot, tyrann —
och skam och död!»
Var stämman skalv, var näve knöts,
där gräts, där tiggdes, och där röts —
den lille mannens styrka bröts,
han sökte stöd.

Han stod allena — blott omkring
av bajonetter slöts en ring,
en stum och kall.
Mot hatets ettersvållda flod
han mitt i bruset ensam stod,
och ingen stämman ropte »mod»
i kampens svall.

Blott en sekund — så bröt där stark,
en ström af kraft ur hjärtats mark,
hans strid var slut.

Väl sved det ännu i hans bröst,
det kvidde hemligt efter tröst,
men lugn var, isigt lugn, hans röst:
»För dessa ut!»

Men det som gav hans gång dess takt,
hans tunga ljud, hans vilja makt
med lag och stat,
som lade trots och stål däri —
det var de mångas raseri,
det var ett tusenröstat skri
av- allas hat.

Det hatet bar hans vingars flykt,
när över hav och alper tryggt
hans ära for.

Det hatet väckte nytt hans hopp
på ensamfärdens långa lopp,
det hatet höll hans ande opp,
titaniskt stor.

•

Det var en kärlek hatfullt vild,
som skänkte sist hans hjärtebild
dess piedestal.

I mänsklighetens breda famn
fann hatets son en tryggad hamn,
och hatet skrev med eld hans namn
i ärans sal.

AUSTERLITZ.

Veteranerna paraddefilera
vid hurrarop och trummornas dån;
med höjda gevär de salutera,
och på mynningen dinglar tschakån:
»Caporal, vill du lofva oss att skona
ditt liv, om vi fäkta galant,
vi bringa dig i dag en segerdiamant
till de andra, som pryda din krona!»

Det tindrar, det lyser av blickar,
en rekrytbataljon tågar ner:
»Caporal — ah, se, kamrater, se han nickar,
se kejsaren, kejsaren ler!»
En ung capitaine drar sin värja
och svingar på spetsen sin hatt:
»Caporal, om din seger på stjärnefästet satt,
vi hämta den, vi unga det svärja!»

Bataljoner följa bataljoner,
infanteri, kavalleri, artilleri:
det rasslar och det rullar av kanoner,
av skvadroner, som klappa förbi.
Mot morgon bleka stjärnorna slungar
Marseljäsen sin svällande ton —
och örnarna, som gripa en glob i gyllne klon,
de känna sig örnens ungar.

* * *

Men framför ligger dimman som ett hav,
ett sjudande, där lösta ångor flyka:
dovt emot botten dunka takt och trav;

kanoner, folk och hästar ser han dyka
i dimmorna, som om en dröm försvann,
den han ej hunnit än från pannan stryka:

allt, allt är borta, allt till sista man
av givarn Kaos gömt och återtaget,
och allt av liv, som återstår, är *han*.

Blott *han* — kring munnen står det hårda draget,
en konstnärs före skapelsens sekund,
en segrares minuten före slaget.

Där alltet sjönk i Kaos' tunga blund,
som aldrig skapad sover all naturen,
och dinman slår om allt sin gråa rund.

Förgäves spanar ögat genom muren,
allt är en grå, ogenomtränglig natt,
i millioner smådugg sjunker skuren.

En värld har somnat in från gråt och skratt,
där molnet ringlar sig och öknen söver:
det föds en ny inunder kejsarns hatt.

En bräddad själ, en själ, som jämt har över,
hans rymd är tom, en tomhet är hans tarv,
han för sin fullhet tomheten behöver:

det stora sovande, det är hans arv,
det är hans andes vida kejsarrike
och luft och flygrum för hans vinges varv.

Han känner ingen annan gud sin like,
all vilja lever i hans blicks pupill,
när gudalik den bjuder:

»Mörkret vikel

Värld i min ande, bliv i köttet till,
sänk dig i stoft, och berg och hav besjåla,
och gör av öknen vad min vilja vill:

ett hem för dem som vandra, dem som kräla
på allfarvägar och på ensamstig,
för dem, som härska, och för dem, som träla!

Giv var sin lycka, låt dem välja sig
den fjärl, som har skönast stoft på vingen,
och spara endast givarns fröjd åt mig,

åt mig, som skapar, mig, som spillrar tingen
att skänka dem dess skönare gestalt
och vara allt för alla genom ingen!

Se, dimman brister, som en gud befallt.
Ur disigt fjärran ekar dovt en brumning,
och närmre gungar hjuls och hovars trumning.

* * *

Det smattrar genom dalen av signaler,
ordonnanserna jaga sin hets,

och av granna marskalkar och genraler
om härskaren slutes en krets.

Det dundrar — det stör honom föga,

det rungat av tusendens tramp:

det rasslar, och det gnäggat, och det närmar sig i
kamp:

han för kikaren lugnt till sitt öga.

»Kutúsov är en narr, hans här är galen,

som ej bättre förskansat platån —

aha, han går ner sig i dalen,

det skall ingen hindra honom från.

Gör er redo till attack, mina falkar —

Bernadotte, Oudinot i reserv —

Soult, Davout, till er plats — marskalk Lannes, till
ert värv —

till verket, herrar marskalkar!»

En brumkör av basröster sjungen

till kulornas gälla sopran —

det tar eld — det brinner där i dungen,

det droppar från tall och från gran —

det skramlar av flygande lavetter —

det trummar och trumpetar till storm —

och öfver liken trampar veteranens uniform
emot ryssens muskötbajonetter.

2. — *Napoléon.*

Bataljoner, som följa bataljoner —
infanteri, kavalleri, artilleri —
det rasslar och det rullar af kanoner,
av skvadroner, som bölja förbi —
mot Austerlitz' solkupa slungar
Marseljäsen sin svällande ton —
och örnarna, som gripa en glob i gyllne klon,
de känna sig örnens ungar.

Det tindrar, det lyser av blickar,
en rekrytbataljon stormar upp —
batteriet en salva dem skickar:
de äro en tredjedels trupp.
»Caporal, se, vi unga det svärja,
om din seger på solstrålen satt —»
ett dånande kommando, och sedan är det natt,
och kaptenen tappar sin värja.

Veteranerna marschera i fjäten:
»Stackars barn, det där var ämnat åt oss,
det är vi, som ha rätt att gå i têtén,
där man stormar, och där man förgås.» —
Och kulorna de prassla, och de skona
så litet rekryt som sergeant —

Men i dag bringar hären dig en segerdiamant,
caporal, till din kejsarekrona! —»

Det ligger öfver dalen som en dimma,
som ett hav med en botten av lik —
och en vind och en strålande strimma
lyfter undan en höljande flik.

Där är kejsaren själv — och blott föga
han aktar på knallar och skrän,
han hör ej veteranerna, som be på sina knän,
han har kikaren höjd mot sitt öga.

Därute, se, därute, se, det vaggar
under flyktingar, golvet av is —
det guppar, och det skvalpar, och det fraggar
som en vik för en växande bris.

Veteranerna de ängslas, och i strupen
dem stiger deras fienders nöd:

»Om isen är för svag, om den sviker dem, Guds död,
flera tusen skall den välva i djupen! —

* * *

Men kejsarn står med handen träd i barmen,
och blicken blänker, som han såg en syn,
en värld är speglad under lugna bryn —
där är ej rum för hatet eller harmen.

Han lyfter långsamt till kommando armen.
och knappt en sakta rodnad färgar hyn:

»Konstaplar där vid batteriservisen,
låt rikta mynningarna snett — bräck isen!» —

IDEOLOGER.

»Nåväl, med nästa vind de segla till Cayenne.
Är något mer till föredragning?» —

»Ett memorandum är igen
om några kvinnor, Sire, och några stycken män,
som i sin hjärna tarva lagning.» —

»Prefekt,
jag älskar korta ord och tankar utan dräkt.» —

»Madame Dupont bär hat till örnen,
till denna mord-och-rov-symbol,
och syr i andanom i fanehörnen
en duvas sinnebild för mänsklighetens mål.

Monsieur Durand ber eder abdikera
till förmån för barberarskråt
från l'ancien régime, som bäst förstod sig på't
att en barberarstat regera.

»Madame Duval vill inga trummor mera —
och Monsieur Smith,
en immigrerad britt,
blir svagsint, när han ser ert garde exercera.

I allmänhet
är kriget föremål för vreden:
det anses för er plikt att med ett kort dekret
införa bums den tusenåra freden.

Med denna vredes själ
är än en viss poet, än en madame Staël
och sutte dessa bakom galler,
nog blev det tyst bland gaparnas vasaller.
Alltså, ers majestät, om Ni befaller — »

»Fouché — hm — hertig av Otrante —
i dårhus vill ni stänga tiden,
för det en viss madame Pédante
gjort sin salong av visdom vriden?

Än är jag stark
och känner mig som mästare av striden,
och en Harmodius får söka sin Hippark
på annan mark,
än den som hägnas in av mina fanors siden.

»Än är, Fouché,
vår ovän ett befäl i saknad av arméer,
ett nyfött, men ett gammalt ve,

ty folk, som saknat en idé,
har alltid svärmat för idéer.

»Det är ett folk av stora ord,
som älskar titeln av rebeller,
som svär revolt vid glasen på sitt bord,
men tiger vackert, när det gäller.

»De äro korparne, som följt oss åt
på alla våra slagfält redan
och med kanonens röst förent sin olyckslåt,
som satt i deras fjädrar svedan —
begravningsfåglar, jämrande om as,
som de ej tänkt sig ett kalas
åt sig av dödligheten sedan.

»Barbarer äro de, som vräka block
i tidens väg att segermarschen hejda
och, lejda eller icke lejda,
vanmäktiga, men starka dock,
mot jubel, kraft och storhet fejda.

»De hava makt, de hava myggors makt,
oändligt små, oändligt många,
dem inga tänder nå och inga stötar stånga,
dem, en och en, man tröttnar fånga,
dem, en och en, man skonar av förakt.

»De hava droppars makt att klippor holka,
små, svaga droppar utan mål,
som på ett måfå gräva samma hål
och på en slump en enda tanke tolka.

»Oändligt kort är deras liv,
de dö, så snart de dött på jorden,
och ingen minnes deras tidsfördriv
och deras hjältedåd vid borden.

»Men denna tross,
Fouché, är intet villebråd för oss.

»Om jorden fött var dag en hjälte,
var stund en hjältelegion
och varje man så stark, att Mont Cenis han välte,
där blev tillräckligt pro person
av mobb att döda dem som spikrost ini skon.

»Alltså, Fouché, håll räfst med dina demagoger,
bombkastare och män, som synas vara *män*:
bered er plats åt dem i mitt Cayenne!
Men vi förakta dock, min käre vän,
att mörda myggor och ideologer!» —

MADAME SANS GÊNE.

Det sägs, att åt samtidens störste man
en sanning hon sagt, som kanske var sann :
och gärningen fann
beundran i hela den frisinta ängden.
Den väldige nickade lugnt och fördrog —
men tänk, om Madame ägt dristighet nog
att säga en sanning åt mängden?

WATERLOO.

Stormfågel, upp, nu står en strid om världen,
upp ur din dröm, din starka vinge spänn!
Spärra din klo, och låt oss se igen
stormfågelns färd, den vana segerfärden!
Spädvuxen arm den gamla trumman rör,
rullande massor sorla »vive l'empereur!»

Stel på sin häst han bidar mitt i slaget,
minen är mörk och pannan marmorblek;
liksom förstrött han följer stridens lek:
halvguden drömmer, ögat är betaget,
halvguden drömmer, intet honom stör —
trummornas larm och härens »vive l'empereur!»

Flockarna tätta, högre striden larmar:
knallarna gå vid döende hästars skri,
molnet ger blix, och blyet sjunger förbi,
medan legioner vapenvana armar
hugga sig väg och, laddande sitt rör,
svinga sin kulas gälla »vive l'empereur!»

Kejsare, upp, nu gäller det ditt rike:
Frankrike, Frankrike väntar på ditt bud!
Tala, låt höra härskarstämmans ljud,
bjud och befall, att dessa töcken vike,
slit deras nät, för dig är väven skör:
Frankrike, Frankrike väntar — vive l'empereur!

Stel på sin häst han bidar mitt i slaget,
minen är mörk, och pannan marmorblek;
liksom förstrött han följer stridens lek:
kejsaren drömmer, ögat är betaget,
kejsaren drömmer, intet honom stör —
slaktningens larm och härens »vive l'empereur!»

Vildare vecklas jättekampens vimmel,
massorna vackla, vägande varann,
blickarna vändas, sökande sin man,
tankarna bedja, sökande sin himmel,
sökande dig, som intet ser och hör —
suckarna stöna, stöna »vive l'empereur!»

Fienden växer, tusen hovar klappa,
tusende klirrande sablar hagla ned,
lyckan är gramse, himmelen är vred,
dock dina slavar, herre, äro tappra!
Krigarne falla, skördas såsom rör,
skördas och hviska rosslande »vive l'empereur!»

Fältherre, upp, nu gäller det din ära,
upp ur din dröm och lyft din själ till slag!
Trolla som förr triumf ur nederlag,
segern är när, om blott du själv är nära —
fältherre, upp, en krympling trumman rör,
lyft blott din hand, vi segra, vive l'empereur!

Stel på sin häst — om tömmen griper taget
krampaktigt hårt — som höstens sky är hyn,
ögat ser tomt ur sänkta ögonbryn —
fältherren drömmer, drömmer, mitt i slaget,
fältherren drömmer, intet honom stör:
dödsskrän och dåm och vilda »vive l'empereur!»

Gardet med köld sin sista fyrkant formar
framför hans häst och fanans gyllne örn,
ludna tschakåer mura borgens hörn:
ladda, giv akt, den satans preussarn stormar!
»Giv er, Cambronne! — Eld, eld! ty gardet dör —
dör för korpralen — ladda — vive l'empereur!»

LE RÊVE.

På piporna av kopplade gevär
strör lägerelden tusen vallmoknoppar,
och när en hastig vindil stiltjen skär,
sänks rökens täcke öfver stela kroppar.
Champagnefälten gästar nu en här:
där vinet grott, i morgon blodet droppar;
där bergen hägnat skördetågens fred,
nu slumra långa, mörka krigarled.

Mot ränseln luta de sitt huvud trött,
var man mot kylan i sin kappa lindad.
När elden färgar slumrarns anlett rött,
han syns ej mer så blek och vissenkindad.
Du vet ej, hur hans hjärta bultar slött,
hur tom hans själ, av intet hopp förblindad;
du vet ej, hur han fruktar nästa dag,
och ej hur visst han vet sitt nederlag.

Ned spejar himlen med en häxas hy,
i hotfull snabbhet vredesskyar draga.
Varenda skugga syns den andra fly,
varenda skugga syns den andra jaga,
vartenda moln syns mänsklig skepnad taga,
varenda skepnad skiftar, nyckfullt ny.
Men lägreets poster, stödda på gevären,
se drömmens himmel spännas över hären.

Och skymtar i skyn ej en segrande armé?

Och fanan, som veckas och slår,
det lyser som fordom ur färgerna de tre.
dess härliga namn: trikolor.

Det sorlar, det väver sig av trummor och av sång,
det gnäggjar, det stegrar sig en häst i eldigt språng.
Det manar, det ropar: »Nu, fransmän, låt se,
vad äran med fransmän förmår!»

Det stiger ett jubel ur unga strupar glatt,
och det brusar av basar en kör:
mot kanoner, mot bröstvärn, mot grav och kasematt
våra leder han stormande för.

Och samlas hela världen i tusenfotad flock,
vad mäktar hela världen mot den endes gråa rock,
vad mäktar allt vett mot hans bredvikta hatt
och allt rop mot ett »vive l'empereur»!

Bland kråmande hästar och bland frasande standar
det skymtar en ryttarehamn,
och skuggan, som djup i fjäten honom far,
kring skarorna räcker sin famn.
Hon skymmer med sin vinge över himlens fyra hörn,
hon flyger över månen som en väldig kejsarörn,
en glidande dröm ifrån segrarnas dar
med häpnaden fäst vid sitt namn.

Förbi — åh, förbi den stolta skuggan drar,
ett tigande, väldigt förbi.
Nu skraller ej marsch, och nu klingar ej fanfar,
ej stormningens åskande skri.
Ur grånande åkrar, där morgonstrimman gryr,
det sprider sig, det sorlar som av en här som flyr.
Det sorlar om Frankrikes glömda Gloire
och om Frankrikes döda Génie.

Det gryr, det gryr — de sista kolen dött,
den sista stjärnan blinkar för att släckas.
Men posten lutar på geväret trött —
hör, hären mumlar, knutna nävar sträckas
i hetsig dröm — och denna här skall gäckas
liksom en man, vars mod en hägring fött,
vars hopp är: minnas, och vars framtid: sakna.
Det gryr, det gryr — och till Sédan de vakna.

NAPOLÉON III.

Han, mannen den alla förbanna
 och knappast de milde beklaga,
 han får mig i undran att stanna,
 som stundom när kvällningen rings —
 han får mig att spörjande våga
 en blick i hans speglade saga,
 där tydningen står på hans fråga,
 den dunkla, som tytts av hans öde
 och störtat i havet sin sfinx.

Han, mannen, den alla förbanna,
 jag ser, hur hans skickelses börda
 står vägande tung på hans panna,
 en börda som jorden i vikt:
 som Hamlet han äger sin gåta,
 den endast de vetande vörda,
 den endast hans fränder förlåta,
 hans väldiga syndarefränder,
 som syndat likt honom av plikt.

Han grep om sin farbroders krona
att läka det sjuka i tiden
att krävande skuggor försona
och tvätta en bloddränkt idé,
att lyfta i ädlare dager
de lagrade fanornas siden,
att fläta sin palm i hans lager
och solig som aftonen sänka
sin frid i den väldiges ve.

Han steg som den fjärrsynte tolken
för blånande tider, som grydde,
av samling och växt inom folken,
av odling och frihet och fred.
Han dristade riva i gärdet,
där alla de hemvane skydde —
han, tidernas arving till svärdet,
han lyfte sin klinga för freden,
försonande mest, när han stred.

De sutto, de starka, och lyddes
till fåordigt mumlade ljuden,
och öden och välvningar tyddes
av skönvälvda härskarebryn;
och sorgen kom lydig och fröjden,
när åter ett budskap från guden

tvång tunglastad vågskål i höjden;
och kungar och kejsare sågo
sin domare i parvenyn.

De minnas hans namn från bataljer,
de gamle, som minnas Magenta,
de visa hans bild på medaljer
med pannan cæsariskt bekrönt:
profillinjens romerska renhet
och ögonens gåtor, som vänta —
och drömmen om storhet och enhet,
som ärvts ifrån Cæsar till Cæsar
med tinningens sirande grönt.

Men han, som höll staven i striden,
han, guden, han, Jupiterhärmarn,
var smittad av smittan i tiden
med sjuklingens melankoli —
han satt ibland sagornas resar,
den tyste, den blödige svärmarn,
en Brutus, förvandlad till Cæsar,
såg tusende dolksting i manteln
och fienden Cæsar däri.

Detsamma det viskar, detsamma,
var gång som jag synar profilen:

en rhetor, som blott kunde stamma,
en sårad, som blott kunde le,
en Hamlet, som kung åt barbarer,
en Cæsar, som saknade stilen
hos sträva och starka Cæsarer —
en människa dräpt av en skugga,
av skuggan av Cæsars idé.

BISMARCK.

Han stöder med sin sabel
 på stenpostament,
 en hjälte i en fabel,
 som verkligen hänt,
 en karl, som lyddes, älskades
 och hatades och var
 från kasken och till sporren
 en karl.

Mustaschen hänger bister
 på hådsinte herrn,
 och vreda läppen rister
 om 'blod' och om 'järn'.
 Den valken om hans ögonbryn,
 den vet vad den vill,
 och näven är beredd att
 slå till.

Det viskas i en fabel,
som sägs vara sann,
att Frankrike var Abel
och Kain var han —
och mänskligheten jämrade
sin gullgosses nöd,
så ända upp i himlen
det ljud.

När franska trummor skrällde
i daln vid Sédan
och ekot slog och smällde
'aplan rataplan',
parisarna, gascognarna
och spahi och zuav,
de föllo, som man mejat
dem av.

Det sägs, att där de redo,
kaftan invid rock,
och slött tillbaka gleda,
en nedhaglad flock,
själv preussarkungen tårades —
han utstod det ej!
'Pardon', skrek han, men Bismarck
sa' 'nej'!

Av flock på många tusen
 tog ingen till bens,
 det blev så tomt i husen
 i Frankrike med ens.
 Där sattes en Napoleon
 i preussarnes bur —
 där falnade en ädel
 kultur.

Det är ej någon fabel,
 ty fabeln är sann,
 och Frankrike var Abel,
 och Kain var han.
 Men Kain ej i öknarna
 för Jahves vrede gick:
 han lyfte barsk mot himlen
 sin blick.

Han sade: »Se, min mening
 med blodet jag göt —
 det splittrades förening
 den slagne förtröt.
 Se, krossad av Arminius
 en romaretrupp —
 Germanias sockel restes
 av Krupp.»

Han står där stödd på sabeln
och rustad till strid,
den hänsynslösa fabeln
i hänsynens tid:
en karl, som lyddes, älskades
och hatades och var
från kasken och till sporren
en karl.

Ty hela kristenheten
till hån och till trots
och all humaniteten,
som seklet beståts,
den gamla jättesläkten är
beständigt oss ny
och hedras jämt med hat och
staty.

DÉROULÈDE.

Han stod i den stelnade strömmen
av gatans messieurs och mesdames
och höll en paradhäst i tömmen,
så skvadronen ej maktade fram.
Gardisterna, sadel vid sadel,
i stigbygeln reste sig upp
med nyfiket ömkande tadel
för en galning, som hejdar en trupp.

»Monsieur, ni har Frankrikes heder
och Frankrikes skam i er hand —
ni befaller de tappraste leder,
som kämpat för Frankrikes land —
ni känner, att fredsrepubliken
har burit oss smälek och ve:
se, Gallia trånar besviken,
drag ert svärd mot Palais Elysée!»

Han stod i den vårblåa dagen
i glödande ynglingaskick,
och stel på de hänförda dragen
föll ryttarens häpnande blick.
Promenadkäppen lyftad i handen
som en manande fältherrestav,
han kallade in över stranden
omstörtningens lättrörda hav.

Han stod i den stelnade strömmen
av gatans messieurs och mesdames,
men högt över skyarna drömmen
på örnvingar svävade fram.
I stimmet av köpmanstrafiken,
i vagnars och hästhovars larm
han tänkte slå ner republiken
med ett eggande grepp av sin arm.

Det trädet, där preussarne ruskat
som fallmogen frukt Bonaparte,
där klerker och mäklare fuskat
med Orléans' kungliga kart,
det trädet stod åter som hägring
en vårdag doftande späd
och lyste i blommande fågring,
ett världsomfamnande träd.

Den nya, den praktiska tiden,
som byter 'gloire' mot 'honneur',
den lyddes till knastrande siden
och trumpaternas hämnarekör.
Det ven som en storm över Rhenen
det blänkte en blixst på La Manche,
och tyskarne togo till benen,
och Frankrike vann sin revanche.

Han höll en paradhäst i tömmen
bland gatans messieurs och mesdames,
och hans anlete sken som i drömmen,
när man nyfiket koxade fram.
Och han smålog, paradgeneralen:
»Gardister, giv akt, gör er plikt!
Tag hand om monsieur, han är galen —
han har läst oss på gatan en dikt!»

HAN KOMMER ÅTER.

Hans aska är gömd i Invalidernas döm,
men ännu darra folken för hans väldiga fantom.

Än gjuta de i skräck

kaskader ut av bläck,

än vändas för gigantens skugga fredens lille gnom.

Och låge sekelsömnen på världen än så lång,

sist blir erövraranden den största döm för trång.

Vad mäktar bläckets flod

mot ungt och vaknat blod?

Vad vintern, när violen ler

och våren tänder mod?

Han stiger en gång ur Invalidernas grav

och räcker över skarorna sin härskarestav.

Upp står vid stämmans ton

hans unga bataljon

med tusen raska fötters tramp och tusen hovars trav.

Jag hör hans tusen trummor, jag ser hans tusen tält
och gubbar grå och gossar små i tävlan gå i fält.

Jag hör bland åkrars korn

hans muntra silverhorn.

Jag ser hans gyllne örnars färd

dra fram från torn till torn.

Han går som en orkan över ländernas rund
och skakar murkna grenar och dömda fästens grund,

och hans kanoners krut

för världen sjunger ut,

där värnlös sanning tystats förr av lögnarnas förbund.

Då höra alla döva den minsta viskning snällt,

då smälter alla hjärtans is, som ingen värme smält.

Ty nu är domarn här,

och nu är våren när,

och nu står hela världens krets

för hämnarn i gevär.

Hans makt når från Ganges och till Donau och Seine
och Grönlands män och Afrikas för honom böja knän

och yankee och spanjor

och vilda eldslandsbor,

så långt en urskog skiftar och så långt en mossas gror.

När härskarn framför fronten med hären håller syn,

då skåda Alexander och Cæsar ifrån skyn!

Den dröm som sekler drömt
och jättars krafter tömt,
som världens öde vilar nu
inunder *kejsarns* bryn. .

— — — — —
— — — — —

Och låge sekelvintern på världen än så tung,
en gång blir drömmen åter fri och jorden åter ung.
Vad mäktar bläckets flod
mot ungt och vaknat blod?
En gång slår än violen ut
och tänder våren mod!

JOHN BULL

ENGELSKA MOTIV

INNEHÅLL.

John Bull.	Kitcheners jakt.
Mr Chamberlain.	På Londons börs.
Cecil Rhodes.	Doktor Jamesons rövaretåg.
Oom Paul.	Imperialism.
Karthago.	Vår tid.
Victoria.	

JOHN BULL.

Du är välfödd och frodig och fet, John Bull,
som man påstår av andras svält,
och du låter din hjord gå i bet, John Bull,
bra ofta i grannens fält.

Det är lätt att förstå, att de skräna, de små,
och att ingen stort älskar dig just, John Bull,
ty så snart du får lust till en ö eller kust,
strax lägger du vantarna på.

Du är självkär och skrytsam oeh stolt, John Bull,
— all right, vi känna dig väl —
yvs i Höglandsbonnet och kolt, John Bull,
sen du hungrat ditt Högland ihjäl.

Grön Erin är rikt på armod och slikt,
men Paddy är envis och stark, John Bull: —
gör till sist du hans mark till en rådjurspark: —
— John Bull, det vore dig likt.

Du reser dig argsint och stram, John Bull,
och måttar åt boerens hörn.

Mot en mygga räcktes din ram, John Bull,
men av myggan vart där en örn:
en örn, som till slut hackat ögonen ut,
både dina och hela din släkts, John Bull —
om ej drönaren väckts och om örnen ej sträckts
i sitt blod av hans hämnande krut!

Så allena är ingen som du, John Bull,
all världen bär dig sitt hat;
förstås, du ger sju för de tu, John Bull,
och det gör du rätt i, krabat!
Så hatad du är, så har jag dig kär,
och ju mera du hatas, dess mer, John Bull —
för var fiendehär, som drar upp i gevär,
står du bondlugn och väntar på fler.

Stå frodig och bredbent och stolt, John Bull,
vid din smedjas glimmande härd,
och stoltsera i bonnet och kolt, John Bull,
och boxas och slåss med en värld!
Om vid Spree och Garonne, i Moskwa, Lissabon
man mäter dig skäppan full, John Bull,
därtill är ditt hull och din storhet skull:
allt stort är de små en förtret, sir John!

MR CHAMBERLAIN.

Monokel och silkecylinder,
paletot, paraply och blanklädersskor —
en blick som kuvar och binder,
en tunga där blixten bor —
modärn och korrekt och högst elegant,
ej ett spår till fantast, doktrinär och pedant,
en man som leker med hinder
och blint på sin seger tror.

I monokel och silkecylinder
han stod där i skolan i Birmingham
och tände rodnad på kinder
av ömsom ära och skam.
Hans tunga var salt, och hans hjärta var kallt,
han lärde oss älska intet och allt,
han lärde oss trotsa mot hinder
och slå oss och bryta oss fram.

Där fängslades lockiga leder
av hans flytande tungas kalla geni,
när han tolkade bibliska seder,
moral eller psykologi.
Av kärlek och värme aldrig ett ord —
och sjönk där en tröttad panna mot bord:
»Well, John, lägg till vila dig neder,
men — snarka, det låter du bli!»

I monokel och silkecylinder
han står i ett lyssnande tyst parlament:
hans svada glänser och binder,
vart öra är öppet och spänt.
Han häpnar för intet och svarar på allt,
hans tunga är salt, och hans hjärta är kallt,
men vänners och fienders kinder
i sjudande rodnad han tänt.

Telegram! — Vad bringa oss buden? —
»Indeed, det har stått, vårt väntade slag.» —
Vår Bobs, har han gett dem på huden?
Ha vi lidit ett nederlag?
Han talar — hans stämma är kylig som nyss,
man slukar hans ord, hans blick — man lyss,
som vore han ödesguden,
förkunnande natt eller dag.

Han talar — man känner på gryet
en lyftande kraft och en stötesten,
en man som med järnet och blyet
vill rödja sin åker ren.

Han talar — vart ord är ett rullande slag,
i segrar byter han nederlag,
skolmästaren med paraplyet,
Britannias Chamberlain.

CECIL RHODES.

Den skojar, den börsspekulanten,
har ni hört, har ni sett, vilken air!
Har ni sett, hur från rännstenskanten
han har kravlat sig upp över branten
med en svindlande ruskig affär!
Hans min är en hertiglig nådes:
»Det är jag, ni förstår, Cecil Rhodes,
det är jag, som har gjort karriär!»

Det är han, han har lyckan förvridit,
en häxa har lindat hans svep.
Med fuffens och finter han stridit,
han har snålat och skrapat och gnidit
miljonerna samman på knep.
Han har fuskat och roffat och tagit
och jobbat, försnillat, bedragit —
åh, gentlemen, hit med ett rep!

Det är han, som har trotsat och brutit
författning och fred och fördrag,
hans högfärd har hetsat och skrutit,
hans blodiga lystnad förtrutit
den fredliges ro och behag.

Det är han, som våldfört Pretoria,
han har skändat vår ädla historia,
han är skulden till tappade slag.

Våra krigares blodade rockar
ge mynt till hans hungriga pung,
han böjer sig bara och plockar.
Våra fältherrars fauter och bockar
är ett lappri för Afrikas kung.
Åh, ro hit, om som människor ni känner,
ro hit med en kvarnsten, go vänner,
men ro hit med en sten, som är tung!

Åh, ro hit, om ni vill, med en spira,
och ro hit med en konungskrans —
vi vilja ett altare sira,
vi vilja vår kejsare fira,
Cecil Rhodes, vår stigande glans.
Med bragden, med blodet, med brotten
han luckrade mullen kring skotten,
som trädde till vård och till ans.

Han har tänkt, där vi andra ha svamlat,
han har sett, där vår aning var skum.
Där vi andra ha stapplat och famlat,
har han planat och sträfvat och samlat,
erövrande tum för tum.

Vi ha dragit vårt halmstrå till stacken,
men han satte plogen i backen
och röjde för odlingen rum.

Det var han, det var börsspekulanten,
som var tidens och handlingens man,
det var han, som från bråddjupskanten
hov stadigt vårt åkdon på branten
och lärde oss tygla ett spann.

Well, hans min är en hertiglig nådes.
»Det är jag, ni förstår, Cecil Rhodes,
gör'et om, den som vågar och kan!»

OOM PAUL.

Den där gubben med kyrkhatt och pipa
och betänksamma gammelmanssteg —
så, ni menar han råkat i knipa?
Åh, han reder sig nog. Han är seg.
Ni som se, hur i blicken det plirar —
och ni tro, att den gubben är dum?
Nå, få se, hur han kryssar och girar,
om han ger sig en endaste tum!

När hans stridsmän i öknarna snubblat,
som en Moses han stått för sin stam:
i hans pipa det knastrat och bubblat,
och dess eldstod har lotsat dem fram.
Filisteer och svarta heteer,
som inkräktade Kanaans land,
de ha fallit för Herrens hebreer,
såsom säden för skördarens hand.

Och Herren har stridsmännen skiftat
ett Kanaan ymnigt och gott.
För hedningar lagar de stiftat
och skördat, där hedningar sått.
De ha suttit i skuggan av palmer
och i skuggan av fikonsträd
och lovat sin Herre med psalmer,
medan hedningar bärgat dem säd.

De hedningar larma och säga
(ty hedningar föga förstå):
»Först tager han landet vi äga,
nu tager han ock våra små.»
Filisteernas ungar han döper,
och Herren är döpelsen huld:
ju flera till Kristum han köper,
desto rikare blir han på guld.

De säga han jobbar i hudar,
de förvränga hans minsta bedrift,
ty de villas av främmande gudar
och förstå ej den Heliga Skrift.
De förstå ej, att Herren kan välja
ett folk till sin egendomslott,
ett folk, som får jobba och sälja,
där man hedningar dömer för brott.

De förstå ej, att heliges ränta
för Gudi är helig och god,
men att hedningar ständigt procenta,
fast de njuta sin svett och sitt blod.
De försmäda den helige 'massan'
oheligt som girig och snål,
när han handlar och vandlar med kassan,
som den vore familjmonopol.

Vad gör det, att hedningar larma:
»Kom, hämnom vår plundrade stam?»
Ty Zebaoth skall dig förbarma
och komma de vrånge på skam.
Vad gör det, att hedningar knorra
om heliges orätt och veld?
Den Starke, som dömde Gomorra,
skall regna med svavel och eld.

När Babel förhåves mot Herran
med eldrörs och krigares hot,
ej Israels konung är fjärran,
han lägger dem ned för sin fot.
När de trösta på skepp och på master,
när de måtta sitt krossande hugg — —
då går Krüger och röker sin knaster
och plirar och skrattar i mjugg.

KARTHAGO.

O, stor, o, översvinnligt stor, den stora punerstaden
med templen och baden,
med nöjen och spel
och tempel åt Bel,
åt Molok och åt Astaroth och fiskarguden Dago,
det myllrande, det larmande, det prunkande Karthago.

En mängd, en aldrig räknad mängd på stadens gator
drager
av antropofager,
numid, kanané
och hyperboré,
italer och iberer och kyklopermän, som sades
på snabba skutor komma från ett hemland bortom
Gades.

För alla vindar glida skepp mot välbefästa hamnen
med skatter i famnen

och offer åt Bel,
som, hisklig och stel,
vid rökelsen och blodet av dräpta slavars kroppar
ger upp ett nådigt glädjedån ur strupen av koppar.

O, djärvt, o, övermåttan djärvt är folket i Karthago,
ty Baal och Dago
ge köpmännen mod —:
när vinden är god,
det sägs, att deras roddarskepp till söderns sjöar
hinna,
där med en aldrig slocknad eld de vida vattnen
brinna.

O, slugt, o, övermåttan slugt är folket till att sälja,
ty när de förtälja
om hisnande färd,
hur drakar med svärd
och jättar de bekämpat att vinna sina varor,
då löpa främlingarna till i varulystna skaror.

Det sägs, att Javan kransar sig med vittra lekars lager
och hånar karthager
och köpmännens värv
och bröstar sig djärv,
att Javan skall föröda det ockrande Karthago
och Pallas förjaga den store guden Dago.

O, Javan, dina stora ord, ja, flöte de i skurar,
ej vräka några murar
och ej ditt förakt
för punernas makt,
ty stoltare än Javans ord, i glömskan begravet,
Karthagos ära gungar på Karthagos rike: havet.

Och innan Javans roddarskepp till söderns sjöar
hinna,
där vågorna brinna,
där drakarna spy
sin ånga i sky,
där Bels och Dagos fiskare sitt gyllne fiske drager,
slår ingen spjutbeväpnad gud myntväpnade karthager.

Ty stor, o, översvinnligt stor är drottningen Karthago
med Bel och med Dago
och städers tribut
till jordkretsens slut
och bortom söderns sista land, i lågor begravet —
ett rike utan murars gräns, Karthagos rike: havet.

VICTORIA.

Där bland rosor hon satt med sin älskade prins
som en ros i ett hölje av siden,
i brännpunkten satt hon för fjärrglans och lins —
slik blomma bland engelska viden!
Hon hörde dem hurra, hon såg som i dröm
parterren en vaggande, glittrande ström
av rosor och smycken och smiden.

Hon såg — och hon log åt, hur lycklig hon var
att veta dem alla som sina,
att veta den härliga krona, hon bar,
fördunkla allt stoft, som kan skina.
Hon såg på min make, manlig och öm,
hon nickade glatt i sin vårliga dröm
vid ropen »Vivat Regina!» — —

Hon log, när lord Palmerstons glasglatta blick
predikade statsmannafunder,

när i underdån-spefullt hovmannaskick
han straffat en ungdomlig blunder.
Hon log åt hans packor av statsdokument,
som radades upp av en guldsmidd betjänt:
»Majestät, värdes här skriva under!»

För många att ögna! — Hon minns en lektion
i sitt älskade Englands historia:
»den visaste kvinna, som sirat en tron,
sitt lands och sitt tidevarvs gloria».
Hon minns ett porträtt av en karlaktigt hård
furstinna i svart med mörkfärgad bård
strängt blickande ned på Victoria.

Sin blick den kylige statsmannen höjt:
»Majestät, ordonnanserna bida.»
Hon rodnar — i furstliga drömmar hon dröjt,
där hon bort låta stålpenan glida.
En tjänare är hon, bevakad och snäst,
som tyst skrifver under, vad aldrig hon läst,
sitt namn på var gåtdiger sida.

Han gick. Hon är ensam. Hon minns, att hon såg
ett ark med det ordet 'till döden'.
Hon känner ej rätt, vad i meningen låg —
om hon underskrev människoöden.

Britanniens drottning, mäktig och stor,
ser vapenlejonets spärrade klor
på kaminen belysta av glöden.

* *

Prins Albert är borta, och locken är grå,
där guldets och stenarnas skina,
och drottningen skyller törhända man på,
när Indiens kornbodar sina.
Men drottningen smålog vid mayorns bankett,
på blommiga lovtal hjärtligen mätt
och på 'cheers' för 'Victoria Regina'.

KITCHENERS JAKT.

Mylord har fått spleen, han är stungen av sol,
han vill dränka sig blint i Sudan.
Är han led vid sitt liv, gott, han har sin pistol!
Varför dö i en sandfylld orkan?
Du förleder oss ej — vill du sälja åt hin
din eviga frälsning, så sälj!
Men vi andra, som inte ha solstyggn och spleen
— åh, för tusan, de blåsa revelj!

Det är han, det är han — vart ord är ett ris.
han har helvetets makt i sitt tal.
Han har läppar av järn, han har ögon av is —
åh — nog gör han en öken sval!
Han rider, han håller för frontens mitt,
hans panna är bister och hård:
»Vem har lust att fresta en hundramilsritt?»
Då brusar det: Alla, mylord!

Vi ha lust, om det bure till näckens bol,
vi ha lust, om det bure till hin,
ty med er ha vi alla stungits av sol,
ock med er ha vi alla fått spleen.
Vi hålla er kär som en äkta britt,
ni är iskall och hånfull och hård:
vi ha lust att fresta en tusenmilsritt,
bara ni är i spetsen, mylord. —

Trehundrade hästar satte i trav
mot vågor av fykande sand,
mot öknen, som låg som ett nyckfullt hav
och såsom ett klipphårt land —
där luften steg som en grytas rök
mot himmelen dallrande vitt —
där tystnad med väldiga käkar slök
trehundrade galningars ritt.

Längs kullarnas rand ett töcken gled,
det växte, det vidgades ut —
ett glödhett stickande nålregn spred
sin pina i nästa minut.
De stridde för luft i ett berg av damm,
där hettan på märgen sög.
Med lorden i spetsen de grävde sig fram,
och i spetsen hans gångare flög.

De redo i dag och de redo i natt,
de buros av viljans makt,
och var strupe vart eld, och vart öga blev matt,
men allt vildare lordens jakt.
Det flåsade tungt ur flämtande bog,
och trött klang hovarnas stål,
men sporren en blödande rispa drog,
och springaren ven mot sitt mål.

Mylord, tolv hästar stöpo i går,
bara benknotor ha vi igen,
vår hud är skrumpen och trasad av sår,
och en öken är synranden än.
Mylord, ni har fört oss i fara och nöd,
giv oss rast av nåd en sekund! —
»Well, rast skall du få, när du väl är död,
så att än kan du följa en stund.»

Mylord, vi förgås utan vatten och bröd,
det är ni, som oss hungrar ihjäl,
på ert samvete kommer vår vanda, vår död,
ni skall svara för allt med er själ. —
»Well, så klaga din orätt en annan gång!
Har ej tid att ha samvete nu!
Har du lust till ditt liv, sätt din fåle på språng
och gnaga på knogarna, du!»

Allt glöder och flämtar — han är som en is,
och han smälter ej ens i Sudan.
Hans läpp är som järn, och hans ord är som ris
för hans dignande dödskaravan.
Han ser, hur de sakta sitt stormlopp smått
och svindla och krama sin töm —
han ser, hur de stupa, han småler blott
och flyger förbi som en dröm.

Det faller en stillhet stor och stum
kring hans benrangelstliknande tropp.
Hans hästar sköljas av svett och skum,
men mer rasande viner hans lopp.
Och hans spanande blickar ila framåt,
som de såge och anade allt.
Allt tystare varder hans ensamstråt
och hans öga allt djupare kallt.

Mylord är dock innerst en irisk hund,
hans fröjd är att pina en britt.
Han står med den onde i vänskapsförbund,
det är han, som leder vår ritt.
Den är ej mer en ära, vår färd är en skam,
den är vår och hela vår tropps.
Är där ingen som har, där vi vackla oss fram,
en kula till öfverlopps?

Dock nej, det vore en mänsklig nåd
för en hund, som skall tyna af törst.
O Gud, spinn på med vår levnads tråd,
tills vi sett honom döende först.
O Gud, det skall läska vår strupes brand,
när vi lyss till hans klagoljud,
när hans blick skall smälta i glödhet sand,
när han törstar ihjäl, o Gud!

Än ilar han undan — nu vacklar han —
nej, än kan han hålla sig rak —
han är djävulen själv, han är mer än man —
ah, nu faller hans tygel slak!
Nu håller han in — han pekar framåt —
hans tunga har intet ljud —
där borta är gränsen för öknens stråt,
där grönskar vårt mål, o Gud!

Och vitnade läppar färga sig lätt,
det går fram med hans viljas makt
de sista stegen på dödens slätt
av hans susande hundramilsjakt:
Nu äro vi sextio kvar, mylord,
av trehundra som väpnade sig! —
Han rider för fronten iskall och hård:
»By Jove, det gläder mig.»

PÅ LONDONS BÖRS.

Elektriskt ljus, som nyckfullt och kallt
i växling tynar och tindrar
och kastas tillbaka tusendefallt
från tusende blanka cylindrar,
slår sin tigande flod emot rösthavets brus
i ett penningens prunkande gudahus.

Det blixtrar förnämt ur guldlornjett,
när stelt varandra man hälsar,
en köpmansfurste, en Londonsprätt
i lackskor och brämade pälsar. —
Men hemsk genom hopen en darrning går,
när börsuret klingande timslag slår.

Nu stannar sorlet — nu blir där så tyst,
blott blickarna ängslas och fråga.
Och människovimlet är byst vid byst

under kupornas flämtande låga.

Och öra, som vants vid 'hausse' och 'fall'
står spänt som i väntan på domens knall.

Man hör, hur de gyckla Europa runt
med brittenas vikande vapen.

De vänliga frasernas flor är tunt:
det skyler ej fiendskapen.

Det brinner i alla knutar och hörn:
på ramarna reser sig Rysslands björn.

Därute bland kopjes och karroosand
man brittenas högmod stukar,
och gagnlöst kanoner och truppförband
det tärande kriget slukar.

Det skär genom suset av fienders flin
ett knotande surr som av retade bin.

Det skrävar kring torgen, det budar till storm,
till revolution det budar.

Man bänder på statens åldriga form,
hör, där sorlar det: 'Penningegudar!'
Och pälsklädda herrar i guldlornjett
de veta så väl, att makt är rätt.

Där vinkar en man med ett fuktigt plakat:
se, tusende ögon tändas,

och tungorna stelna mitt i sitt prat
och alla lornjetterna vändas.

Och öra, som vants vid 'hausse' och 'fall',
står spänt som i väntan på domens knall.

Det susar ej viskning, det darrar ej knäpp,
det är tyst som en morgonljusning.

Det fuktas i öga, det kämpar i läpp —
nu löser sig ordlös berusning:

»Där står det, där ha ni det, svart på vitt:
undsatt, undsatt är Ladysmith!»

Det skränar kring torgen, det sväller till storm,
och stormen till tordön stegras:

»Hallå, Tommy Atkins, en röd uniform,
och all världens ilska besegras!»

Förstummat är suset av fienders flin,
och surret är sång: »God save the Queen!»

Men nackstyva herrar i guldlornjett,
som pöste behärskat dryga,
förgäta sin kyla, och surrande tätt
i luften hattarna flyga.

Den har smält, deras stela, korrekta min,
det är vår, det är sång: »God save the Queen!»

Elektriskt ljus, som nyckfullt och kallt
i växling tynar och tindrar,

likt solsken studsar tillbaka ur allt,
ur ögon och blanka cylindrar.
Det är dans, det är yrsel i börssalens mitt:
»Undsatt, undsatt är Ladysmith!»

.

DOKTOR JAMESONS RÖVARETÅG.

Som en jakt
på ett vilt
av ett jättelejons makt,
som ett träsvärds stöt mot en tiger,
då mitt mod
är förspillt
och förspillt ditt unga blod,
huru stolt det i ådrorna stiger,
så var Jamesons ritt
att få Transvaal, det härliga Transvaal fritt.

Han var glad,
han var käck,
som han ridit till parad
från Rhodesialand till Pretoria,
som han red
blott på gäck
där i spetsen för sitt led,

när han välvde en världsdels historia,
när hans drömmareritt
drömde Transvaal, det härliga Transvaal fritt.

»Veckla ut
vårt banér,
låt det prassla om vår klut,
låt det vina om Englands fana!
Vårt hallå
skall slå ner
som en blixtn från det blå
på de trygge, som ingenting ana,
i förtryckarnes mitt,
när britten gör det härliga Transvaal fritt.

»Oom Paul
skall förstå
att hans ränker nått sitt mål,
fastän skylda med gudliga later,
att som dunst
skall förgå
all diktad gudadunst
för kulturens och hoppets soldater,
för en våghals till britt,
som gör Transvaal, det härliga Transvaal fritt.

»Som en brand
i en skog
blir ett eldhav utan strand,
skall det tändas ett Afrikavälde.
Som en bäck,
där den drog
ifrån bergen, ung och käck
och i dalen till vårfloden svällde,
så skall Jamesons tåg
vara odlingens första och bebådande våg.

»Kopje opp,
kopje ner,
bara femti är vår tropp,
men en förtropp till femti miljoner,
och ur hed,
som ni ser
ligga tyst om våra led,
skall det sorla av välkända toner,
och ur öknarnas mitt
skall man skapa er ett England mäktigt och fritt

»Kopje opp,
kopje ner,
bara femti är vår tropp,

det är nog att en världsdel befria:
där det går,
vårt banér,
över backe, genom snår,
spännas trådar från Alexandria,
ifrån Nilflodens gap
rusar rödögt ett lokomotiv emot Kap.

»Kopje opp,
kopje ner,
man skall döma om vår tropp,
som man dömde om femti banditer.
Om min hud
och om er
skall det surra vreda ljud
från moraliska tidningsmosquiter
för vår rövareritt,
som gör Transvaal, det härliga Transvaal fritt.

»Kopje opp
kopje ner,
låt den susa, vår galopp —
låt skriblererna gadda sig samman!
Efter oss
följa fler,

låt oss falla, låt oss slåss:

här är gnistan, bakom oss är flammen!

Låt den susa, vår ritt,
som gör Transvaal, det härliga Transvaal fritt!»

IMPERIALISM.

Vårt mål är imperium romanum,
anglo-slavo-germanum,
väldet, som gränser ej ser,
imperium numido-scytarum,
en oändlig orbis terrarum,
lyst av en sol, som aldrig går ner.

Vårt mål är imperium romanum,
imperium cæsarianum,
nyfött av ungdomlig saft,
med norrsken och sydsolens lågor
speglat i världshavens vågor,
buret av Atlas' föryngrade kraft.

Vårt mål är det forndrömda ena
världsträd, som vitt skall förgrena
saften av odlingens gren,

trädet, som vida skall bära
drömmar om lycka och ära,
drömda i Perikles' ljusa Atén.

Vårt mål är de gyllene tider,
där människor enas omsider,
glömska av färg eller ras,
där tävlande indier och neger
broderligt kämpa om seger
med jude, kines och japan och kaukas.

Jordtankar tävlande hinna
stjärnor, som onådda brinna,
gåtor dem hjärna ej löst.
Säd skall ur öknarna bringas,
regn skall ur himmelen tvingas,
paradis växa, där sandstormen föst.

Vandra till vintriga sfärer
världsväldets pioniärer,
till bortglömda stammar och folk —
med häpnad förnimma barbarer
från återuppståndna cæsarer
världsviljans budskap av långväga tolk.

Med häpnad barbarer förnimma,
hur poLEN är fader till dimma

och fåvett är moder till last,
hur ingen blir kränkt för sin tanke
och fjärrsynte ej nämnas kranke,
hur mannen är man utan klass eller kast.

Med undran de höra och spörja,
hur ingen är född för att sörja
och ingen att dåsa förnöjd:
det bästa sig jämt må förbättra,
ty människan danats att klättra
till svartaste djup och till vitaste höjd.

Ute vid världsceanen
splittrar sin svallvåg orkanen
och ryter om växling och dom.
Vindar, som kvida och skria,
spela en strafflitania
om ett slocknat Atén och ett kedbundet Rom.

Ute vid världsceanen
sjunger om aftonen svanen
sin sång under världsvälvd kupol,
och mänskorna lyssna och höra
det dallra i hjärta och öra
en klang av ett alltonigt världsinodermål.

Vågor, som vältrade tunga,
jämnas och klinga och sjunga

spådom i snäcksand och tång.
Det sjunger i vårmorgonväkten,
sjunger om ofödda släkten
en orgelbrusande siaresång:

Vårt mål är det forndrömda ena
världsträd, som vitt skall förgrena
saften av odlingens gren,
trädet, som vida skall bära
drömmar om lycka och ära,
drömda i Perikles' ljusa Atén.

Vårt mål är imperium romanum,
imperium cæsarianum
för friborna kvinnor och män.
Det varslar om nystämnda toner,
det trampar av nya legioner,
det är romareörnar, som höjas igen.

De vandra mot vintriga sfärer,
världsväldets pioniärer,
väldet, som gränser ej ser:
»Vårt mål är imperium romanum,
anglo-slavo-germanum,
lyst av en sol, som aldrig går ner!»

VÅR TID.

Ja, gny och gnäll er klagolåt,
er jämmer över tidens gång:
er ungdom skred en annan stråt,
och annat klang er framtidssång!
För oss, för oss är livet nytt,
för oss har släktet mod och mærg,
för oss har nyss en morgon grytt
med fågelsång och rosenfärg.

Det hamrar på i säker takt,
det rasslar fram i eld och rök:
i välde växer mänskomakt,
i djärvhet bragd och mans försök.
Titanens själ i dödlig hamn
bespejar himlens tempelsal
och nämner valven där med namn
och täljer deras lampors tal.

En viljeseg och senfull ätt
sig käckt erövrar län och land
och spränger berg och banar slätt
och tvingar växt ur öde sand
och slår barbarens tappra mod
och stormar gamla seders vall,
tills frö skall suga must ur blod
och frihet gro på murens fall.

Ja, gny och gnäll åt världens gång
och längta till er störda frid —
för oss är livet framtidssång,
för oss har bräckt en väldig tid;
nu blomma bragd och hjältekraft,
det gror i dröm, det gryr i håg!
Just så har tiden märg och saft,
och löftet läser dess prolog.

Stig trött i dina kamrars kvalm,
du grubbeltunga åldringsvärld:
du rädes våra släggors malm
och våra vassa tankesvärd!
Sjunk tyst på kudden ner och dröm
om vila, ro och tro och frid: — —
tag med, tag med oss, starka ström,
och fyll vår själ, du stolta tid!

AMERIKANER

1. — *Amerikaner.*

INNEHÅLL.

Sousa.	Urskog.
Amerikaner.	Indianer.
Mr Coutts.	Cowboys.
A yankee girl.	Långt i Stt Louis.
Miss Lizzie.	Fusjijama.
Svarte Jim.	Under Stjärnbaneret.
Cake-walk.	

SOUSA.

Hör marschen mot kanonerna
i knuten energi,
hör drunknande i tonerna
var bön, var suck, vart skri!
Och känn, hur feberbrusande
din puls i trummans takt,
sen tjusande, berusande
den fick dig i sin makt!

Det är som fanors fläktande
och trummors segerglam,
när stormkolonner fäktande
i ilmarsch susa fram —
likt hurrarop, som skallande
på himlens portar slå
i kör till ett befallande:
»Nu ta vi den, gå på!»

Hör marschen mot kanonerna
i knuten energi —
där ligger mer i tonerna
än flockens melodi;
det veka och det böjliga
i stälad stramhet spänns,
ty se — det räckbart möjliga
är utan lag och gräns.

Det dansar fram mot skansarna
i jubeltrotsig fröjd,
ty se — mot segerkransarna
var hand är hoppfullt höjd,
Det flyger över travarna
av lieklippta lik —
det lyfter över gravarna
sin käckä fanas flik.

Hör sången av befriarna:
»Tag rätten, som är din,
ty nu är tid för liarna
att bärga skörden in.
Ej, bröder, längre roste vi
i hörnens skumma fred:
vår skörd står gul — nu måste vi,
vi alla vara med!

»För alla är en stegrande
batalj att stolt bestå,
ett hopp att äntligt segrande
sin lyckas höjder nå.
I allas händer blinkar det
ett förr ej brukat svärd --
till alla, alla vinkar det
en solig undervärld!»

Det eggar som ett brusande
av vårens andedräkt,
när floden kommer rusande,
sen isens band han bräckt,
bland tuvorna och enarna
och lyfter högt sin kam
och sköljer över stenarna:
»Ni ser, jag måste fram!»

Det är en flod, som stormande
för nya tiders bris
yr brytande och formande
bland flak av gammal is
och sopar konventionerna
som visset tankegräs
och väcker vår med tonerna
av Sousas marseljäs.

AMERIKANER.

I söner av formen och frasen,
I barn av madame Etiquette
med hjärtfel och bleksot i rasen,
ur vägen för framtidens ätt!
I själar, som lärt ur romaner
er urblekta konversation,
I kallen dem amerikaner,
som gnola på framtidens ton.

Indeed, de ha ångan i blodet,
you know, de ha stenhårda knän,
all right, är ej dräkten på modet,
snart kommer det ändå därhän.
De spela om livet på lotto,
de tappa, men giva sig ej:
ur vägen, så är deras motto —
vad gör så ditt öknamn 'plebej'?

Well, ögonen skimra så kalla,
de kyldes i tillvarons kamp.
I striden de lärde befalla
bland tusendens knuffar och tramp.
Med målsäker vilja de forma
av farorna medel till makt
med islugn, där angreppen storma
och isköld för lättjans förakt.

Du bär på det passandes börda
var gång, du vill våga ett steg:
de djärvas att så och att skörda
sin självplöjda nybyggarteg.
Du sitter och ironiserar
ditt dimdunkla drömmaremål:
du hör, legionen marscherar,
och musklerna äro av stål.

Du hör, det är ånga i gången,
du ser, det är värme i blod,
du hör, det är mening i sången,
fast dräkten ej passar ditt mod.
Där skälvde väl också en sägen
kring truppen i vardagens damm,
innan livet gav lösen: »Ur vägen,
här ta vi oss rätt att gå fram!»

Det klang väl i spädare strängar
i bröstet en glömd melodi,
fast det *nu* är 'Fortuna' och 'pengar',
som trumma sin stormmarsch däri,
fast det *nu* är mot jordbyggda fästen
de resa sin stege till storm,
fast de *nu* ej ha vingar på hästen
eller tränser på sin uniform.

Hurra, där är ungdom i blodet,
om marschvägen ha de besked
och — ställa sig hinder mot modet —
petarder att splittra dem med.
De känna ej tvivlet och skrällen,
ej val mellan mål eller mil,
de dra sin revolver på fläcken,
om i gräset det rörs en reptil.

Det är framtidens aristokrater
med ära och sköld av sig själv,
fast salongen ej skapt deras later,
men kampen med berg och med älv.
De ha ingen fritid att spana
i evighetsfrågorna blint,
de unna er edert nirvana,
er skepsis och eder absint.

De se inga knyckar på nacken
eller gester av gammal-förnäm:
ett stenhuss har mer än baracken
av framtidens crème-de-la crème.
De välja sig fritt sina säten,
när segrande målet de nå,
och trängs det för digra beläten:
»Giv plats eller hyra för två!» —

De kallas för amerikaner
i nutidens finhylta stat,
de hava ej fått ur romaner
sitt märke av aristokrat.
Du sitter och ironiserar
ditt dimdunkla drömmare mål —
giv plats, legionen marscherar,
och musklerna äro av stål!

MR COUTTS.

Coutts, sir, Coutts är en man som få —
knock me down, om jag ljuger —,
amerikan ifrån topp till tå,
och yankeeblood, det duger!
Kände karln, när han hyrde en skrub
samman med fyra personer;
nu är mannen med rubb och stubb
värd sina tolv millioner.

Coutts, sir, Coutts har en gruva i Maine
och trettio hus i Karthago.
Coutts kunde bo i en borg vid Rhen,
men bor i en 'flat' i Chikago.
Coutts kunde drömma, som ni är van,
om skogssus och näktergalstoner —
Coutts, sir, drömmer som amerikan
om tolv gånger tolv millioner!

A YANKEE GIRL.

Hon satt där hela tiden
och tittade bekant:

»You, sir, you are from Sweden?» —

»Jo, det lär vara sant.» —

»You do'nt look very friendly, you!» —

»Varför skulle jag,» väste jag.

»Pass på, att tigertämjarn
ej burar er in en dag!» —

»Gott, låt oss bliva vänner»:
den lilla gjorde mig nojs.

»Well, well, men som två männer
two comrades and two boys.

Jag känner er, boys from Sweden,
you 'troll från Jotunheim¹,
ni dumma, goda gossar,
always behind your time!

»Ni gå i era drömmar
och bara titta på,
när vi för lösta tömmar
till rännarmålet nå.
Ni likna gamla gummor, ni,
i psalmbok och schalett.» —
»Där ljuger ni, spotska yankee» —
fast nog hade tösen rätt.

»Mitt land är prompt det bästa
av jordens bästa land,
fast folket älskar festa
en liten smul ibland.
I Sverige ä' alla syskon och barn
av samma lilla mor,
och alla ha röst — hm sångröst —
alltsedan — hm — i fjör.

»Mitt land är mjölk och honung
och flit och industri,
och vi, vi ha en konung,
och det ha inte ni.
Och vi ha skogar och gruvor, vi,
med jordens bästa järn —
ja, gör han stora ögon,
han, lille norske herrn!

»Och vi ha gamla fanor
som tagits av kung Karl,
och mina egna anor
nå upp till Birger Jarl.
Nå, stundom ha för hälsans skull
till er våra barn vi sänt.» —
»I know, all right, min onkel
har också en svensk betjänt!» —

MISS LIZZIE.

Miss Lizzie, nej, miss Lizzie är just ej av societén,
av New-Yorks allra högsta société,
men när hon svävar fram en dag i Centralparkallén,
då vända alla herrar sig och se:
 vid Zevs, en syn för kungar!
Hur mjukt och lätt hon gungar
på runda höfters fasta dubbelvåg!
Hur kall och klar är blicken,
hur självmedveten nicken,
där fram i härnad gungar hennes tåg!

Miss Lizzies stackars pappa heter blott herr Vadfören,
miss Lizzies mamma känner ingen till.
Den stenen där på fingret, den är ingen äkta sten —
bah, äkta heter allt som uppåt vill.
Se, ekipagen stanna:
I gudar, vilken panna!

Se, millionären böjde sig och såg!
Hur chic, hur stolt, hur fager!
Hon fångar, och hon drager,
där fram till seger skrider hennes tåg.

Miss Lizzies öra hör ej lilla blinda hjärtats röst,
hon känner ej små kupidoners makt.
Hon drömmer om en vetekung, som nått sin ålders
höst,
åt spolingflocken ger hon sitt förakt.
Som flugorna de svärma
att stjäla litet värma
från blåa blickens ungdomsheta våg:
de fly, de fly förbrända,
förkylda med, törhända,
där fram mot målet svävar hennes tåg.

Miss Lizzies stolta hjärta tronar re'n i societén,
i New-Yorks allra högsta société:
den gamle herrn hon möter jämt i Centralparkallén,
så djupt plär i miss Lizzies ögon se.
Den nästa, nästa gången
är millionären fången,
ej herre mer av blodets gamla våg —
i dröm miss Lizzie gungar
bland New-Yorks dollarkungar,
i glans och avund gungar hennes tåg.

SVARTE JIM.

Om Svarte Jim blev mångmillionär
och alltså kunde köpa allt,
 som väckte hans begär,
han köpte Davis' Manor
 vid Femte Avenyn
och byggde till och ökte på,
 tilldess det nådde skyn,
med femtio branta våningar
 och trettio smäckra torn,
så månen gick och fastnade
 på spiran med sitt horn
och ropet steg som åskan
 ur New-Yorks mänskostim:
»Great Scott, har månen hängt sig hos Jim?»

Om Svarte Jim blev mångmillionär,
då lät han passa opp sig

av vita slavars här,
och varje slav i skaran
en greve och baron,
en sonson eller son till en
virginisk slavpatron.
Men som de gingo fram i tur
och gingo fram i rad,
trakterades de av massa
med en välment bastonad,
och massa log och vek sig
och slog och skrek: »Förnim
er vite fars traktering åt Jim!»

Om svarte Jim blev mångmillionär,
då skulle vita misser
få Jimmy gruvligt kär.
De skulle stå i trapporna
och spetsa mun och lyss
och längta att benådas
med en enda liten kyss.
Ja, genom femtio våningar
de skulle stå i kö
och svära och bedyra
att för Jimmy gärna dö.
Men massa skulle vänta
och vänta med sitt val
och lämna dem åt kärlekens kval.

Då skulle Jimmy kläda sig fint:
i vitt och rött och blått och gult
och grönt och gredelint.
Då prydde han sin näsa
med stolta brillor blå
och händerna med handskar
med ringar utanpå.
Hans krage skulle räcka
till hattens brätten opp,
och hatten skulle siras
med en brandgul rosenknopp.
Då vilade en diamant-
och bandbesmyckad käpp
sin guldknapp mot hans svällande läpp.

Då skulle Jimmy fara i vagn,
så folket skulle virvla
på gatorna som agn.
Och där han mjukt i kuddarna
med knäna över kors
lät vite kusken ro sig fram
i gattrafikens fors,
så vita ladies stannade
och cyklar slogos kull
och spårvagn, buss och auto
fingo vänta för hans skull,
då steg ett rop som åskan

ur New-Yorks mänskostim:

»That gentleman, o dear me, is that Jim?»

»That gentleman, o dear me, is that Jim?»

Då skrevo alla tidningar

till Jimmys ära rim,

då skulle Jimmy väljas

till mayor och guvernör,

sheriff, kongressman, president

kanhända, förr'n han dör,

ja, köpa sig för guld

i sin aldrig tömda pung

en titel som hedersdoktor

eller »alla Jimmars kung»

och få en gång på graven

vid klockors bam och bim

en skrift i guld: »Här vilar kung Jim!»

Om svarte Jim var mångmillionär —

men det vet Gud

och det vet hela New-York han ej är.

I år han äger jämt på centen

lika med i fjol:

en borste och ett blankskinn

och en gammal stoppad stol.

I sol och snö och rusk och regn

han hukar i sitt hörn:

en slant ger en på tusen
och tusen var sin törn.
Bah, Jimmys tänder lysa glatt
i New-Yorks mänskostim:
»Kom, gentlemen, kom att blankas hos Jim!«

CAKE-WALK.

Söderns måne slår
ut sitt vida hår
doftande av natt och vår,
låter stadens hav
sakta domna av,
sänker sömnen tung och kvav;
tystar hjulens brus,
släcker alla ljus
medlidsamt i slavens hus;
finner bort i vrån
höljt av natt och hån,
mänsklighetens arma styvbarn,
jordens mörke son.

Söderns månskensfé,
lycka vill hon se,
vill, att alla läppar le;

har för alla, öm,
någon fager dröm,
dykande ur nattens ström,
fångad långt ifrån
svält och släp och hån,
drömd för nattens mörke son;
lik ett minnes sus
buren till hans hus
på en tråd av månens ljus.

Höga huldra, spinn,
bär din spånad in,
bär till jordens mörka styvbarn
ljuset i ditt sinn!

Slavarna drömma om vår
strödd över palmernas hår,
prunkande, doftande, dövande, kvävande,
stigen ur blommande snår.

Slavarna svälja i rus:
långt ifrån träldomens hus
tumla de, vagga de, dansa de, sväva de
under sitt hemlands ljus.

Friheten tumlar bland er,
bojorna tynga ej mer,
friheten sjunger i mangoträden,

i kalkarna friheten ler.
Glömska av sorger och kval
fjärran i drömmarnas dal
slavarna yra om frihet och stampa
takten från Dingaans kraal.

Kära min blomma, för dig
går jag i konungens krig.
Vänder jag åter med guldets i händer,
ja, dig vill jag köpa åt mig.
Blomma, hos mig skall du gro
ljuvt som i konungens bo,
blomma och mättas med smek och med kyssar
i hyddans ljuvliga ro.

Kära, vem kämpar du mot?
Slog ej ditt hjärta sin rot
djupt i mitt eget berusade hjärta?
Och vart vill din fångslade fot?
Kära, vem brottas du med,
trotsig och smidig och vred?
Se, jag vill slåss om din kärlek,
tvinga och kuva dig ned!

Söderns guldmåne slår
ut över natten sitt hår,

skimrande, doftande, dövande, kvävande,
kryddat av natt och av vår.
Glömska av sorger och kval
fjärran i drömmarnas dal
slavarna yra om frihet och stampa
takten från Dingaans kraal.

URSKOG.

Huitsilopoktli!

Från din panna dryper fukten
droppvis mot din pöl. Det klingar,
droppar, stänker, tvingar
vattnet glida ut i ringar,
vidgade som fågelvingar.

Huitsilopoktli

hukar sig i mögellukten.

Glidande från ögonlocken

droppar,

studsar, stänker det och hoppar.

Inne mellan sandstensblocken

i det brustna gapets skreva

gyllne ödleкроppar

treva —

och mot gudens näsa gungar valvets reva.

Lyser

skogens sol och surr i höjden,
blott en skuggrädd glimt av fröjden
glider hit, där pölen fryser,
speglar guden, ryser.

Brända in i pölens öga

djupna dragen

av det höga,

grymma. tröga

belätet, som skymmer dagen.

Stänket droppar — som ett hjärtas bulta slagen.

Kanske drömmen

låter vattnet skåda

käkarna som ödlegömmen?

Kanske tecknen båda

fallet,

då det skrämda vattnet famnar

belätet, som hamnar

tungt i svallet?

Valvet väver

tätt ett tak däröver.

Skräcken söver,

skräcken kväver.

Och en rankflock vilar
stelt och tungt som droppstenskilar.

Huitsilopoktli!

Fjärran djuren ryta,
ingen fiskstjärt krossar spegelns yta.
Gröna spindlar spinna
för en ödlas fall i
nätets hinna
trådar kring din teokalli.

Se, en hjort!

Lyssnande trippar han in om din port.

Kvistar knaka —

hjorten böjer sig och dricker,
sticker

endast öronen tillbaka.

Vattnet glädes,

lyser upp — och rädes.

Tunga ringar skrapa

skrovligt över grenen,

glidande kring gudastenen.

Ögon lysa — käkar gapa.

Hjorten djupt i vattnet speglar smärta benen.

Huitsilopoktli!

Droppen dryper, droppar, klingar,
tvingar
vattnet ut i ringar,
vidgade som fågelvingar.
Huitsilopoktli — —!

INDIANER.

Prärien i aftonen svalkas.
Men fjärran hörs det runga,
fjärran hörs det nalkas,
fjärran hörs i markerna det sjunga och gunga
av hästtramp i språng och av hästtramp i skritt.
Fjärran över staden domnar det i bruset.
I majskolvar tunga
går stillare suset —
då frasar det i gräset, då rasslar det i gruset
av barbackaryttares nalkande ritt.

Hör, där hör jag klappa
i tättslutna troppen
de vilda, de tappra,
som träffa i galoppen
blekansikte, buffel eller björn.
Se, där ser jag skymta i kvällningens klarhet

gestalter som av läder
i trotsande barhet,
och härdade av väder,
och kungliga profiler av korp eller örnen.

Brokiga från hjässan hänga fjädrarnas kransar
och fladdrande från vaden
mockasinernas fransar,
där stegrande och kråmande dansar kavalkaden
av Skallerormens totem, av Skallerormens stam.
Ur ögongropars mörker det blixtrande lågar,
de lyfta sig i sadeln,
de svinga sina bågar,
de fröjda sig av ungdomen, de fröjda sig i adeln
av vildrunnet blod, där de fritt storma fram.

Värdig ser jag honom rida
med skalper i bälte,
med skalpkniv vid sida,
Skallerormen, hövdingen, hjältarnas hjälte,
åldrig i hållningen och fårad och böjd:
ringar i öronen, snöglans i håret
och bröstärr, som slutit
det bredmynta såret,
där fordom i Korpdalens slaktning han gjutit
sin kraft med en ynglings fröjd.

Men travande det gungar i guppande rader,
i vimlande klunga
kring stamflockens fader
av jägare och krigare och dådlystna unga,
en glimmande och yrande och rusande syn.
På frustande mustanger de spränga,
från skulderbladen titta,
där pilkogren hänga,
spetsarna, som falken i skyarna hitta
och vargarna på slätten såsom haglet ur skyn.

Krigarnes hjärtan äro bräddade med längtan,
med falkarnas lystnad
och örnarnas trängtan:
de ömka dem som slumra i glömska och tystnad,
de prisa dem som nåddes av en sångburen död.
De sikta efter örnen,
de prydas av hans fjäder
på spårjakt efter björnen,
de fröjda sig åt skalper såsom förr deras fäder
och blekansiktens marter och nöd.

Krigarna fröjda sig åt kropparnas målning:
det svarta och det röda
i brännande strålning
från tinningarna glöda,

ty yxan är uppgrävd till strid.
Hotfullt över prärien krigsföljet slingrar —
trampet hör jag trumma
som trollkarlens fingrar,
när dova ur hyddan besvärjelserna brumma
vid fullmåneglans och vid midnattstid.

Långsamt i skymningen de fjärmas,
stenar hör jag rassla,
hovar hör jag härmas.
Fjärranfrån, där majsstånd i nattvinden prassla,
ropade en rovfågels skri.
Kallt och elektriskt över staden står ljuset.
Slätten ligger öde,
stillare går suset — —
präriens konungar, sagornas röde
redo som en tusenårig saga förbi.

COWBOYS.

Det var Joe och Jack,
det var Tom, det var Bill,
det var cowboys om kvällen på bar'n.
Det var Billys ritt
som de lyssnade till,
och de trängdes som tokar om karl'n.
Hur brokigt han målade
ut det och prålade,
slöks det som närande kost,
hur Billy red från Kenosha
till Grande med Staternas post.

»Det var spring, må ni tro,
det var böner och gnäll,
det var änkors och spenabarns tjut,
när som ordern kom
ifrån fortet en kväll:
diligensen fick inte gå ut.

Passagerarna frågade:
Ingen som vågade
ge sig på brevbärrarstig?
Bah, det sades att präriens rödskinn
grävt upp tomahawken till krig.

»Jag red min mustang,
red grenslande stolt
spansksadel med rätade knän:
'För mindre, gott folk,
min livhank jag sålt,
och för mindre ger jag den hän!
Där framåt jag dundrade,
alla de undrade:
'Vad är det där för figur?' —
'Well,' svarte jag, 'titeln är cowboy,
den duger, gott folk, eller hur?'

»Det var spring, må ni tro,
det var rop: 'Vet du av,
du skall rida med Staternas post?'
'Jag rider,' sad' jag,
'till min springares grav,
och revolvern är fri ifrån rost.' — »
Då sorlade, surrade
cowboys och hurrade
högt mellan glasen på bar'n.

»Well,» skreko de, »titeln är cowboy,
vi gå alla i borgen för karl'n!» —

»Jag sträckte min ritt
emot präriens hav,
där dess dyningar domnade hän.
Än flögo i dans,
än flögo i trav
min springares smidiga knän.
Ömsom vi travade,
ömsom vi snavade
bland präriehundarnas bon,
och jag svängdes så ledigt ur sadeln
som en kula ur en kanon.

»Vi simmade käckt
i en fylld ravin
med vatten så djupt som en brunn.
Langa hit med ett glas
av whiskyvin:
jag har ännu smaken i mun.
En skallerorm skallrade,
skallran dallrade
högt, så i gräsen det sang.
Min revolver föll'en i talet,
och slutrepliken var pang.

»Well, i nästa sekund
vid mitt öra det ven
ett sjungande pilsurr förbi.
Mustangen förskrämd
tog ett språng, föll i sken,
och bakom oss steg vildarnes skri.
Bakom oss det gungade,
trummade, rungade
dovt, som när stormen kör fram:
var det ej alla präriens rödsinn,
så var det dess stoltaste stam.

»Det var larm, må ni tro,
det var gnäggande skrin,
det var ulvars törstiga tjut.
Det var knallande skott,
det var pilars vin,
det var fanken till bister minut.
Där framåt jag tumlade,
innerst jag mumlade:
'Än har revolvern ej rost,
och bär jag ej skalpen till Grande,
till Grande skall Staternas post.'

»Jag red min mustang,
red grenslande stolt

spansksadel med rätade knän:

om han snavade nu

med en snubblande volt —

caramba, jag hör deras skrän!

När vildast det skallade,

vände jag, knallade

och försvann bakom blånande rök.

Har ni hört om en bommande cowboy?

Det var allt en och annan, som dök.

»Jag red för min skalp

i trav och galopp,

där som prärien böljade hän,

och efter mig flög

mustangernas lopp

på aldrig tröttnande knän.

Ur bältet jag langade

röret och pangade

smulor till korparnas kost,

och efter mig bugade rödskinn

av vördnad för Staternas post.

»Jag red för min skalp

tolv timmar i sträck,

väl tjoget gav huden jag full,

för Staternas post

och för livet, Jack,
men mest dock för träffarnas skull!» —
Då sorlade, surrade
cowboys och hurrade
högt, så det hujade till:
»Hurra, det var talt som en cowboy!
Bra ridet och ljuget, Bill.» —

LÅNGT I S:T LOUIS.

Långt i S:t Louis
bor en liten japanflicka,
svartögd och rosig
och späd och midjesmal.
Brunt te och gult te
bjuder hon din mun att dricka
på en blommig bricka
i en lövprydd sal —
brunt te och gult te
från Sendais dal.

Långt i S:t Louis
myllrar folk från alla väder,
rikt folk och armt folk
och folk som folk är mest,
vitt folk och svart folk
och folk som vax och folk som läder,

folk i fina kläder,
folk i trasig väst —
vitt folk och svart folk
vid världens fest.

Vitt folk och svart folk
bjuder liten japanflicka,
bugar och bjuder
med en lustig liten min:
brunt te och gult te
bjuder hon dem alla dricka
på en blommig bricka,
guldlackerat fin —
brunt te och gult te
av Sendais vin.

Rikt folk och armt folk,
mellan alla löjet svävar
givmilt och fröjdrikt
i vimpelsmyckad sal.
Brunt te och gult te
räcker hon åt grova nävar —
stundom blicken bävar
vid en främlings tal,
bävar och svävar
mot Sendais dal.

Minns du, o blomma,
när jag steg i paviljongen
solbrynt och skäggprydd
bland släta yankeepar:
givmild och fröjdrik
mötte du så mången, mången —
nu för första gången
brickan, som du bar,
med brunt te och gult te
du tyst höll kvar.

Du teg, och jag teg,
men din läpp, den rördes sakta,
rördes och skälvde
som daggig blommas bräm.
Tankfull och smärtsfull,
som det gällt en ovän vakta,
sågs du mig betrakta,
där jag satt bekväm —
och närmare med brickan
steg du förnäm.

»Ryss, du, ja, ryss, du,»
dina små, små blickar sade,
»rött te och svart te
nyss min bror du bjöd,
blodte och mullte,

när min bror i grav du lade,
och som sked en spade,
lagom åt en död —
blodte och mullte
och stenigt bröd.

»Ryss, du, ja, ryss, du,
se, en liten japanflicka
bugar och bjuder
för alla och för dig:
brunt te och gult te,
Japans nektar skall du dricka,
koppen på din bricka
räckes dig av mig,
gult te för rött te
och fred för krig!»

Jag teg och hon teg
och log med de små peppargrynen,
jag teg, och hon teg
och vände sig och gick.
»Jag ryss — är jag ryss?
Döm ej folk av ögonbrynen,
se mig rätt i synen,
skänk mig än en blick!«
Och blicken, den sade:
»Drick!«

Långt i S:t Louis
bor en liten japanflicka,
svartögd och rosig
som morgonrodnans bål —
för henne, för henne
vill en äreskål jag dricka:
för var vacker flicka,
som är värd en skål,
och din skål och min skål
och hennes skål!

FUSIJAMA.

De komma, de komma, de små gule,
från vårens och soluppgångens land —
håll utkik där, barbar ifrån Thule,
snart dundra deras skytten mot strand!
Lägg örat till marken: hör du traven?
Beskugga ditt öga: ser du haven
i blixtar efter blixtar, hur de lysa igen
kring den stigande morgonens män?

De komma, de komma, de små gule,
från körsbärsträdens blommande land,
de draga mot jättarna från Thule,
de skäggige från Ladogas strand.
Hör — ekon in i bukterna bullra:
Fusijama hörs i åsklynne mullra,
och vaknar hon och skakar hon i vrede sin grund,
då darrar hela ländernas rund.

De komma, de komma, de små gule,
från Chrysanthemums och Teblommas land,
de draga mot vargarna från Thule,
mot tundrornas och steppernas band.
De komma i små sopande skaror
att hämnas dem, som föllo i snaror,
att hämnas vart folk och varje suckande land,
som förråddes vid Ladogas strand.

Väl beta kosackhordens fålar
i trygghet ibland fastlandets flarn:
de komma såsom eldbergets strålar,
Fusijamas och taifunernas barn.
De komma som en vårbris att sopa
Europas alla höstlöv tillhopa,
Europas alla hycklare från strand och till strand
och sopa dem ur Asiens land.

På öarna i soluppgångslandet
i kronorna en vårvind rår,
och fager i det havsblåa bandet
en blomsterrök ur dalarna står.
Högt tindrar över kusterna branta
vulkanen, som snömolnen kanta,
vulkanen, som strålar över ländernas krets
och borrar in i himlen sin spets.

Vulkan, o du, som aldrig skall släckas,
fast vintrarna din hjässa beströ:
så lätt kan ur din slummer du väckas
och kasta av dig täcket av snö;
så lätt kan ur den väldiga strupen
du slunga ut ett ord över djupen,
som krossar alla länkar och sliter alla garn
och förfärar människors barn.

Fusijama, du som snökantad lyser
mot soluppgångens rosendefärg,
så pröva då den åska, du hyser,
så slunga då din vrede, du berg,
så fresta då din svällande lunga
och ryt så alla klippkuster runga
med suckar efter suckar ur förfärade bröst
sitt svar på din dånande röst!

UNDER STJÄRNBANERET.

Före skuttar övermänskligt säll en skock av ungar,
trasiga och svärtade av sol eller sot,
negerpojkar skinande som oljesmorda kungar
och muntrare än mången, som bär strumpa på sin fot.

Händerna för trutarna
med luftuppspända gipor,
de tuta som i tutarna
av svängda valthornsrör.
Gällt och nitiskt tuta de
i kammar och i pipor,
och som pojkar njuta de
att traska framför.

Fullväxt folk och barn och babes församlas längs
alléen,
trotsa gräs och stängseltråd och ordna sig i häck,
skratta högt och gyckla glatt med tripp-trapp-trull-
arméen,
med Svarte Jim och Siraps-John och Örfilstäcke-Jack.

Magra herrar vika sig
av skratt för processionen,
feta damer skrika sig
förstörda och förbi —
ingen enda spanar väl
på allvar efter tonen,
ingen enda anar väl
vad nytt, som rörs däri.

Takt och tu, tamburmajorn med staven syns i têtén,
vänder sig och virvlar som en docka för sin front,
mager som en stock och lång och ledigt lätt i fjäten,
ack, i allt, hur olik dig, du skånske mastodont!

Takt och tu, han leder dem,
orkesterhornen alla,
samlar dem och reder dem
till klang och melodi,
som en kantor tvingande
sin orgels pipor skalla
mjukt och sammanklingande
i enig harmoni.

Alla ögon spela upp, och alla munnar trumma,
fina herrar häva sig, och ladies stå på tå.

Varm och våt i ögonen står inklämt tyst en gumma,
fröjdefull att än en gång få höra marschen gå.

Vild och våldsam bullrar den
för alla gamla gummor,
ur ett hjärta mullrar den,
så vilt och våldsamt ungt.
Om så marschen lånade
all yankeevärldens trummor,
över dånet dånade
hjärtat starkt och tungt.

Alla hakor höja sig, och blickarna stå stela,
ingen rörs i svarta led, och ingen mun har ord:
hör du västerns Manito på horn och flöjter spela
underverkens framtidssång för ungdomslandets jord?

Hör du ej de brusande
och tämda jordeandar?
Hör du ej de susande
och nya tankars sving?
Hör du ej ett vinande,
som sig i låten blandar?
Ser du ej en skinande
klo om världens ring?

Tyst, och alla hattar av för Stjärnor och för Strimmor!
Se, baneret rullar för en bris i dagen ut:
nya stjärnor vänta i dess himmels blåa dimmor,
blod förnyar strimmorna, förr'n världen ser sitt slut.

Dock hur fuktigt blodiga
veckan skola gunga,
då den sista, modiga
kampen är förbi.
ur den sakta svinnande
marschen hör jag sjunga
yankeeörnens brinnande
hjärtas segerskri.

